

[Boligministeren]

Udvalgets arbejde er todelt. Dels skal man søge hurtigst muligt at fremkomme med løsningsmodeller, der giver mulighed for i videst muligt omfang at imødekomme flygtningenes akutte boligbehov, således at disses boligmæssige integration kan ske på en hensigtsmæssig måde. Dels skal udvalget følge udviklingen i flygtningenes indpasning på boligområdet og udgøre et forum for drøftelse og eventuelt løsning af de problemer, denne proces løbende måtte afdække.

IV. Afsluttende bemærkninger.

16. Sammenfattende er det regeringens opfattelse, at der for øjeblikket er en høj kapacitetsudnyttelse i bygge- og anlægssektoren, og at der er udsigt til, at dette fortsætter igennem 1986. Det er glædeligt, at genopretningspolitikken nu er nået så langt, at man inden for denne sektor er kommet op på et efter regeringens opfattelse ganske tilfredsstillende beskæftigelsesniveau. Den store investeringslyst afspejler meget klart de positive forventninger, der præger såvel virksomhedernes som husholdningernes dispositioner. Hensynet til at bevare tilliden til den økonomiske politik nødvendiggjorde imidlertid, at der blev grebet hurtigt og effektivt ind over for tendenser til overophedning i form af tiltagende løn- og prisstigninger. En sådan udvikling kunne nemlig true fundamentet i den konkurrencevneforbedrende politik. Det er derfor regeringens hensigt at stille mod en samlet bygge- og anlægsaktivitet, der ligger inden for rammerne af den nuværende kapacitet i sektoren, således at en sådan situation undgås.

Det politisk-økonomiske indgreb – og ikke mindst indgrebet over for kommunernes anlægsaktiviteter – i forbindelse med justeringen af den økonomiske politik umiddelbart før årsskiftet skal ses som et led i realiseringen af disse overvejelser.

Regeringen lægger vægt på, at boligudgifterne i de enkelte sektorer på boligmarkedet udvikler sig således, at de dels er i rimelig overensstemmelse med den samlede indkomstudvikling, dels ikke udviser væsentlige indbyrdes forskydninger.

Boliginvesteringerne forventes i 1986 at stige i størrelsesordenen 8 pct. i forhold til det nuværende niveau. Om- og tilbygningsvirksomhed samt reparation og vedligeholdelse vil antagelig, bl.a. på grund af byfornyelsesaktiviteterne, fortsat holde sig på et højt niveau.

Erhvervsbyggeriet vil udvise en markant stigende tendens på grund af erhvervslivets almindelige ekspansion.

Regeringen vil – på baggrund af det fortsat ganske høje aktivitetsniveau i bygge- og anlægssektoren i den kommende tid – nøje følge udviklingen, såvel på landsniveau som inden for de enkelte landsdele. Der sigtes mod en jævn og stabil udvikling i overensstemmelse med såvel sektorens kapacitet som det langsigtede behov for byggeri og anlæg, således at tendenser til inflationære påvirkninger af resten af samfundsøkonomien undgås.

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 20:*

Forespørgsel til statsministeren [om, hvilke oplysninger statsministeren kan give om regeringens stillingtagen til de foreslåede ændringer i Romtraktaten].

Af Ivar Nørgaard (S), Kent Kirk (KF), Tørnæs (V), Gade (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Nør Christensen (CD), Albrechtsen (VS), Kofod-Svendsen (KrF), Poulsgaard (FP) og Maisted (FD).

(Forespørgslen anmeldt 14/1 86).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Forespørgsel nr. F 16:*

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke socialpolitiske, kulturpolitiske, uddannelsespolitiske samt bolig- og byplanpolitiske initiativer agter regeringen at tage for at begrænse kriminaliteten?«

Af Lenger (VS) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 27/11 85. Fremme af forespørgslen vedtaget 3/12 85).

Begrundelse

Lenger (VS):

Formålet med at stille denne forespørgsel til statsministeren er, at vi gerne vil se på kriminaliteten på en anden måde end den sædvanlige. Vi vil forsøge at betragte kriminaliteten som en mangfoldighed af forskellige handlinger, som samfundet af forskellige grunde har besluttet at betragte som uønskede og derfor vil belægge med forskellige former for sanktioner, men også som handlinger, der hver især kan have sin egen årsag, og som ikke nødvendigvis har noget fælles træk. Af samme grund findes der heller ikke én enkelt smart løsning til bekæmpelse af kriminaliteten.

At begrænse kriminaliteten er faktisk uhyre vanskeligt, især hvis vi kun ser på de lette og de hurtige løsninger. Vi tror ikke på værdien af strengere straffe – af mange grunde. Én af dem er, at lovovertræderen kun sjældent tænker på straffen, når han begår sin lovovertrædelse. En anden er, at frihedsstraffen kan gøre mere skade end gavn, eller som justitsministeren sagde det på den kriminalpolitiske konference den 10. januar sidste år: frihedsstraffen har også negative virkninger for den indsatte og hans familie, og den negative virkning er i et flertal af sagerne måske endda større end resocialiseringen.

Vi tror heller ikke på de hurtige restriktioner, som man i den offentlige debat lige i en snæver vending kan komme i tanker om. Det er en uskik, at der er så mange våben i omløb i samfundet, og de skal selvfølgelig samles ind, men de, der virkelig planlægger en koldblodig forbrydelse, skal såmænd nok få fat på våben, hvis de virkelig vil.

Vi tror heller ikke på alkoholrestriktioner. Det er langt vigtigere at lære de unge at drikke på en fornuftig måde og at administrere deres branderter ordentligt, når de nu alligevel drikker. Det synlige resultat af restriktionspolitikken kan vi se f.eks. i havnebyer med færgeforbindelser til Sverige – jeg er selv vokset op i en af dem – hvor ganske unge mennesker ofte vakler sanseløse rundt eller ligger i rendestenen eller smadrer flasker, fordi de er blevet mødt med restriktioner i stedet for rådgivning om fornuftige alkoholvaner. Og sådan kunne jeg blive ved, men det skal jeg selvfølgelig ikke i en begrundelse for en forespørgsel.

I stedet vil jeg pege på, at der synes at være en klar sammenhæng mellem kriminalitet og lovovertræderens sociale situation. Hvis vi f.eks. går tilbage til den kriminalpolitiske konference endnu en gang, så refererede Else Holm fra Kriminalforsorgsforeningen bl.a. en undersøgelse af 209 betinget dømte personer og dermed altså personer, som kun havde begået lettere kriminalitet. Af disse 209 betinget dømte var ca. 140 arbejdsløse på domstidspunktet, og 70 af dem havde været det i et helt år. Kun 46 af dem havde normalt arbejde. De dømte boede generelt dårligt, havde en dårlig økonomi, var generelt ikke særligt privilegerede, og de var lette at friste, hvis de øjnede en mulighed for at tjene nogle nemme penge.

I de lukkede anstalter har langt hovedparten af fangerne deres baggrund i de to laveste socialgrupper, og der er desuden en tendens til, at de har et forløb bag sig med fjernelse fra hjemmet, anbringelse i institution, uregelmæssig skolegang, småkriminalitet, stofmisbrug eller dårlige sociale relationer.

Måske begår de ved et tilfælde en alvorlig handling, f.eks. hvis de overraskes i en lovovertrædelse, der ikke i sig selv var så alvorlig, og pludselig hænger de så i fængselsystemet; men mange gange har de været længe undervejs.

Der er efter vores mening en klar sammenhæng mellem folks generelle sociale situation i samfundet og så deres risiko for at ende i fængsel. Det er den sammenhæng, som vi meget gerne vil have belyst med forespørgslen, og det er derfor, vi har stillet den.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

Forespørgslen i dag ligger jo på mange måder på linje med tanker, som også jeg havde lejlighed til at give udtryk for i min nytårstale. Meget kan vi se forskelligt på, det vil nok også vise sig under debatten, og der er plads til nuancerede holdninger og analyser, men vi er alle optaget af det problem, at kriminaliteten er høj i vort samfund, og det er ingen trøst, at det også er tilfældet i så mange andre lande. Vi er også alle optaget af, hvordan vi klogest og rigtigst kan udfolde bestræbelser, som betyder, at kriminaliteten vil være for nedadgående.

[Statsministeren]

Nu stiller hr. Lenger det spørgsmål, og det er berettiget: hvilke initiativer agter regeringen at tage inden for – og så kommer der en lang række båse, som alle er velmotiverede – socialpolitiske, kulturpolitiske, uddannelsespolitiske samt bolig- og byplanmæssige områder for at begrænse kriminaliteten? Jeg synes, det er positivt, at man anlægger denne brede indfaldsvinkel til en diskussion om kriminalitetsproblemerne.

Jeg er enig med hr. Lenger i, at der nok ingen lette løsninger er. Man kan ikke bare med et snuptag fjerne kriminaliteten. Det drejer sig sikkert i de kommende år om et sejt, tålmodigt og målbevidst arbejde på mange leder og kanter for at trække udviklingen i den rigtige retning. Vi kan iværksætte et utal af foranstaltninger, og nogle af dem vil måske have virkning over for nogle former for kriminalitet, mens de over for andre vil være virkningsløse.

Det er mange typer af kriminalitet, vi har i tankerne. Der er volden. Det er én vigtig side. Der er den økonomisk prægede kriminalitet, tyverier osv. Og det drejer sig om at finde den bedst tænkelige metode på hvert af felterne.

Bekæmpelse af kriminalitet er jo dybest set også et spørgsmål om at udbrede den almindelige respekt for medmennesket, menneskets ret til at være fri for angreb. Det drejer sig om respekten for menneskers liv og helbred, og her er der måske en meget generel opdrageropgave for os, som ingen af os bør slippe for at tage del i. Jeg tænker både på skolen, på lærerne, på forældrene, på søskende og på kammeraterne, som vi selvfølgelig skal prøve at inspirere til ikke at opgive de svagest udrustede. Måske gør vi for lidt ud af at forklare vore børn og unge, hvor nedbrydende kriminel adfærd er for samfundets fællesskab, men samtidig må vi hele tiden være opmærksomme på, om der er sociale, boligmæssige eller arbejdsmæssige problemer, som bør løses for bedre at kunne forebygge kriminalitet.

Der udføres jo et vedvarende arbejde i det kriminalpræventive råd, og det har da også givet sig udslag i en lang række gode initiativer. Justitsministeren vil nærmere redegøre for dette arbejde i det kriminalpræventive råds regie.

Efter hvad vi ved, har sociale forhold i bredeste forstand ganske givet indflydelse på,

hvem der fristes og fristes mest til på grund af deres vilkår at indlade sig på kriminalitet.

Vedrørende det socialpolitiske område vil jeg i øvrigt gerne fremhæve, at kommunerne efter bistandsloven som led i deres opsøgende arbejde skal give rådgivning til truede familier og give vejledning og støtte, hvis unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser; det kan være skolen, eller det kan være samfundet.

Også oplysningsarbejdet på alkohol- og narkotikaområdet er selvfølgelig af den største vigtighed. Alkoholmisbruget er meget ofte medvirkende til kriminaliteten, og en øget indsats på dette område vil givet have stor betydning for det kriminalpræventive arbejde.

Vi bør også søge at øge interessen for klubvirksomheden, og hvad der nu ellers er af gode og positive midler til at bekæmpe den rodløshed hos unge mennesker, som kan resultere i kriminalitet, herunder vold og hærværk. Klubvirksomheden kan være vigtig, men lige så vigtigt er det, at der er gode tilbud om aktivitet og fællesskab med kammerater og venner i de mange, mange frivillige foreninger, som er så typisk et led i den danske befolknings aktivitet. Jeg tænker på de forskellige ungdomskorps, og jeg tænker ikke mindst på de mange idrætsforeninger, som har et godt tag i dansk ungdom, men hvor problemet er at få de mest udsatte grupper medinddraget.

Ved forebyggelse af kriminalitet er det ofte nødvendigt at gå nye veje og anvende utraditionelle fremgangsmåder. Der skal fantasi til. Det er først og fremmest ude i kommunerne, som jo er tæt på borgerne, at de nye initiativer må tages og gennemføres, men selvfølgelig er det vigtigt, at der fra regeringens side fremkommer ideer og sker en positiv opbakning. Nogle former for nye initiativer i kommunerne kan ske uden ekstra ressourcer, mens andre sikkert kræver både ekstra ressourcer og økonomisk støtte, ofte særlig til planlægningen af det, man nu har tænkt sig at forsøge, og for at støtte forsøgsvirksomheden i kommunerne inden for det sociale område har regeringen på finansloven siden 1985 afsat et større beløb til netop dette formål.

Jeg nævnte før, at idrætten og foreningslivet herindenfor er med til for mange at skabe et positivt livsindhold og et fællesskab,

[Statsministeren]

som kan modvirke kriminaliteten, og det har naturligvis også været en del af baggrunden for, at regeringen ligesom folketinget har ønsket at støtte og styrke det, vi forstår ved breddeidrættens.

Inden for det bolig- og byplanmæssige område kan der vist især være grund til at nævne det samarbejde, der foregår mellem boligministeriet, miljøministeriet og det kriminalpræventive råd om miljøforbedring og kriminalprævention i boligbebyggelser.

Jeg vil herudover gerne sige, at det kriminalpræventive arbejde i høj grad er langsigtet, og derfor kan det måske være svært umiddelbart at måle virkningerne af det. Jeg tror, indsatsen må styrkes mest muligt også i de kommende år, og regeringen agter derfor inden årets udgang at komme med en redegørelse om de initiativer, som i særlig grad vil kunne hjælpe til med at nedbringe kriminaliteten.

For at sikre et tilstrækkelig bredt grundlag vil regeringen lade redegørelsen udarbejde af et ministerudvalg. Justitsministeren vil nærmere overveje, hvordan vi bedst forbereder dette arbejde i ministerudvalget.

Vi er alle stærkt optaget af, hvordan vi kan medvirke til at nedbringe kriminaliteten. Forhåbentlig kan vores debat her i dag, selv om vi måske ikke kan nå at arbejde os dybt ned i alle detaljerne, få et forløb og et indhold, som gør os bedre rustet til en yderligere indsats på dette meget vigtige samfundsområde.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ligesom statsministeren vil også jeg gerne rette en tak til hr. Lenger og til venstresocialisterne for det initiativ, der er taget til en debat om forebyggelse af kriminalitet. Emnet vedrører jo ikke blot vort straffesystems indretning og funktion, men i høj grad også den politik, der føres på de lovgivningsområder, der er nævnt i forespørgslen.

Hermed være naturligvis ikke sagt, at det ikke også er vigtigt, hvordan vores straffesystem og retspleje er indrettet og fungerer. Det tror jeg i høj grad det er, men det er vigtigt at få slået fast, at man ikke med et snuptag kan fjerne kriminaliteten ved hjælp af lovbestemmelser.

Som hr. Lenger sagde, er der ingen enkel, smart løsning, vi her kan pege på i forbindel-

se med emnet. Det har man jo også været opmærksom på ikke blot ved oprettelsen af det kriminalpræventive råd i sin tid, men også f.eks. ved tilrettelæggelsen af politiets arbejde. Jeg tænker her bl.a. på de forsøg med nærpolti, som har vist sig at have en særdeles positiv effekt med hensyn til at dæmpe kriminaliteten i kvarterer, hvor man tidligere har været meget plaget af uro.

Jeg tænker også på den aktive medvirken, som politiet rundt omkring i landet har ydet i forbindelse med det såkaldte SSP-samarbejde, altså det forebyggende samarbejde mellem social- og sundhedssektoren, skole- og fritidsforvaltningen samt politiet.

Men selv om der er opnået gode resultater på det forebyggende område, er det nødvendigt at spørge, om der nu også gøres nok. Nødvendigheden heraf fremhæves jo af de begivenheder, der finder sted på forskellige områder, hvor unge er inddraget i kriminalitet.

Det er hovedopgaven for den kriminologiske forskning, som jo herhjemme navnlig finder sted ved vore universiteter, at skaffe nærmere viden om årsagerne til kriminaliteten. Jeg vil i den forbindelse nævne, at justitsministeriet gennem mange år har lagt betydelig vægt på kontakten til denne forskning, og ministeriet har bl.a. nedsat et kriminalpolitisk forskningsudvalg og en kriminalpolitisk forskningsgruppe, der har til opgave ikke blot at formidle en kontakt mellem på den ene side forskerne og på den anden side praktikere og embedsmænd, men også at tage initiativ til ny forskning.

Først og fremmest er der imidlertid grund til, som også statsministeren nævnte, at fremhæve det kriminalpolitiske råd, hvis opgaver bl.a. er at stå for praktiske initiativer på det kriminalpræventive område. Dette råd samordner indsatsen på det forebyggende område, bl.a. i samarbejde med de forskellige myndigheder. Det er derfor også berettiget, at vi gennem de sidste par år har forøget bevillingerne fra statens side, men det er glædeligt også således, at vi har modtaget private bidrag til de bevillinger, som det kriminalpræventive råd kan arbejde med.

Det kriminalpræventive råd standser ikke ved de teoretiske overvejelser, men lægger stor vægt på, at disse udmøntes i et praktisk forebyggende arbejde. Rådet etablerer i praksis det nødvendige tværgående samarbejde.

[Justitsministeren]

Enhver form for kriminalitetsforebyggelse må begynde i familien og i skolen, og ethvert arbejde for at modvirke kriminalitet blandt unge må ske i nær forbindelse med familier og skoler. I alle kommuner gives der i dag en orientering om kriminalitetsproblemer, men er det nu nok? Efter min opfattelse ikke. Dialogen med eleverne i skolen bør udbygges, således at problemerne sættes ind i en større sammenhæng. Det er da også noget af det, som det kriminalpræventive råd har påbegyndt.

Jeg omtalte før det såkaldte SSP-samarbejde. Der er her udviklet et socialt forebyggende arbejde, og der er i dag 180 kommuner, som har et lokalt SSP-samarbejde. Der er her tale om et så værdifuldt socialt forebyggende arbejde, at det bør indføres i så mange kommuner som overhovedet muligt.

Et miljø, hvor de fysiske rammer giver dårlige leve- og udfoldelsesvilkår, kan være og er i almindelighed kriminalitetsfremmende. Det kriminalpræventive råd har derfor beskrevet den indsats, som er nødvendig for gennemførelse af en kriminalpræventiv miljøplanlægning, men det er naturligvis ikke nok at beskrive, hvad der skal gøres; det er også nødvendigt med en aktiv indsats på disse områder.

Som det kriminalpræventive råd har peget på, er en kriminalpræventiv miljøplanlægning nok den mest påtrængende form for kriminalitetsforebyggelse i 1980'erne og 1990'erne, hvor der jo forestår både byfornyelser og byforbedringer. En forøget indsats her forudsætter en samordning mellem en række offentlige styrelser.

Som det fremgår af det, jeg har sagt, er den indsats, som bør gøres, spredt over mange ministerier og styrelser, men det bør selv sagt ikke være nogen hindring for, at der bliver sat noget i gang. Som statsministeren var inde på, vil justitsministeriet med bistand fra det kriminalpræventive råd forestå den samordning, som er nødvendig for, at der kan ske en udbygning af indsatsen på det forebyggende område.

Hvis der skulle være interesse for, at det arbejde, som forestår, og som regeringen vil afgive en redegørelse om inden nytår, kommer til at hvile på bredere drøftelser, hvori der altså kan inddrages både flere meninger og flere forslag, vil jeg naturligvis gerne medvirke hertil.

På det retspolitiske område har vi jo flere gode erfaringer med at åbne for en bred debat ved at holde konferencer. Hvis der med andre ord foruden det arbejde, som nu skal foregå mellem ministerierne, er interesse for at drøfte disse spørgsmål på en konference, hvor der f.eks. også kan være repræsentanter til stede for kommuner og amtskommuner og for familierne, medvirker jeg meget gerne hertil, og jeg vil gerne tilrettelægge en sådan konference. Jeg hører gerne fra ordførerne, om der skulle være interesse for et sådant initiativ.

Forhandling

Lenger (VS):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til statsministeren og til justitsministeren for de redegørelser, vi fik her. Der var jo i det, der blev sagt, mangt og meget, som jeg godt kan være enig i. Samtidig tror jeg dog ikke, jeg fornærmer statsministeren og justitsministeren ved at sige, at hvad der kom frem i besvarelserne, på den anden side heller ikke var særlig epokegørende. Det skal jeg ikke bebrejde de to ministre, for det er også efter min mening et meget svært område at komme med visionære og nye og epokegørende tanker på, og hvis nogen havde den endelige løsning, var den jo nok også kommet frem noget før og ikke blevet gemt til i dag. Men det, som jeg nok er mest glad for i de to besvarelser, er, at der var en vilje til at arbejde videre med kriminalitetsbekæmpelsen ud fra denne synsvinkel; det synes jeg er det positive i besvarelserne.

Jeg vil også godt benytte lejligheden til at komplimentere statsministeren for den bemærkning, han i sin nytårstale havde om kriminaliteten. Der blev jo sagt så meget her ved juletid om hurtige løsninger i forbindelse med en række lovovertrædelser, som fandt sted, men noget af det mest taktsomme var efter min mening statsministerens formulering. Jeg har den ikke nøjagtig her, men jeg mener, han sagde noget i retning af: hvad har vi egentlig gjort galt? – i stedet for straks at gribe til krav om bål og brand.

Der er et par ting, jeg godt vil trække frem i forbindelse med de besvarelser, vi har fået.

Statsministeren sagde i forbindelse med omtalen af idrætsforeningerne og vel i forbindelse med klubvirksomhed i det hele

[Lenger]

taget, at det, der kunne være problemet, var at få de sidste med, og det er jeg helt enig i. Der er nemlig en tendens til, at de, der deltager i den slags udmærket arbejde, i høj grad er de unge mennesker, som i forvejen er mindst truede, hvorimod de, der måske havde det største behov, ikke kommer med. Her tror jeg vi skal se på, at der er mange, som gerne vil udføre deres aktiviteter uden nødvendigvis at være knyttet til en klub. De vil gerne have mulighed for at være aktive sammen med andre uden at skulle indordne sig under et struktureret klubliv. Der kan også være mange, der gerne vil spille fodbold uden at melde sig ind i en klub; de vil spille sammen med vennerne og med dem, de kender, og de vil spille på de tidspunkter, hvor de har lyst, og ikke på forud fastlagte tidspunkter, som man ofte skal det i et klubliv. Det kan være et meget stort problem af nogle helt grundlæggende praktiske grunde. Ikke desto mindre er det sådan, at der nok er nogle ganske banale barrierer, som gør, at der er nogle, der falder udenfor, og det var måske dem, der havde mest brug for at komme ind i nogle aktiviteter.

En anden ting, jeg gerne vil fremhæve, er justitsministerens understregning af den kriminalitetsforebyggende miljøplanlægning, som netop får betydning her i de kommende år, og jeg glæder mig meget til at se, hvad der kommer ud af det arbejde, som er sat i gang, for det ligger jo netop i forlængelse af denne forespørgsel, at det er på områder som det, at vi mener årsagerne til kriminaliteten skal søges og kriminaliteten dermed bekæmpes, og ikke i form af de andre, lette løsninger, som dukker frem ind imellem.

Justitsministeren spurgte også, om der var interesse for at inddrage flere i det arbejde, som skulle foregå. Jeg vil da i hvert tilfælde gerne sige for VS' vedkommende, at det er et tilbud, som vi meget gerne vil tage imod; så må de øvrige partier jo svare for sig selv, efterhånden som man skrider frem i ordførrækken.

Men generelt vil jeg tilgive, at det ikke var epokegørende nye tanker, der var i de to redogørelser; det havde vi heller ikke forventet, men vi er glade for, at man er villig til at arbejde videre ud fra disse synspunkter.

Det er jo også sådan, at hvis vi forlader de lette løsninger og de hurtige udtalelser, som ikke er egnede til meget andet end at bringe

politikere i avisen, især ved juletid, er kriminalpolitik temmelig indviklet. Der findes ikke nogen hurtige mirakelløsninger, men der kan muligvis findes en løsning, som løser én type problemer, en anden løsning, som kan løse andre typer af problemer, og så fremdeles.

Årsagsmønsteret bag kriminaliteten er uhyre sammensat, og det er en ren utopi at forestille sig et samfund, hvor der ikke findes kriminalitet.

At forebygge vil også sige mange forskellige ting. Det kan f.eks. være den helt simple oplysningsindsats, som både justitsministeren og statsministeren var inde på, og som kan ske over for børn og unge i skoler, institutioner og klubber, i særlige miljøer og kvarterer eller i forbindelse med bestemte situationer, som mennesker kommer i.

Efter min mening er det imidlertid vigtigere, at man sætter ind med en social indsats. Sammenhængen mellem de sociale problemer og kriminaliteten, som jeg også var inde på i begrundelsen for forespørgslen, er jo så tydelig, at den i sig selv burde føre til et generelt løft i det sociale niveau, som er garanteret enhver borger. Også selv om der ikke begås kriminalitet, er det uacceptabelt, at flere og flere familier og flere og flere enlige mødre må gå til organisationer som f.eks. Frelsens Hær for overhovedet at få mad eller tøj, og det er jo en kendsgerning. Det er sandelig beskæmmende for den såkaldte velfærdsstat, uanset om det fører til kriminalitet eller ej.

Hvis jeg skal pege på andre ting, som jeg synes det er væsentligt at tage op, synes jeg også, det er vigtigt at se på de lokale miljøer og de lokale netværk, og dem er der blevet færre og færre af. Af den grund oplever vi mange menneskelige problemer, hvor en mulig kriminalitet kun er én enkelt udtryksform. Det har at gøre med vores byudvikling, hvor vi er gået fra den ene grøft, som kan være manglende vedligeholdelse af slumbyggerier, dårlig standard osv., til den anden grøft, som er totalsaneringer, der har været så totale, at beboerne er blevet saneret med ud og typisk endda saneret helt ud i nye kvarterer, hvor der aldeles intet sker, og hvor vi ikke har en blanding af f.eks. bolig og erhverv med den aktivitet, som det giver for et boligkvarter.

Nye boligkvarterer lider ofte af en fatal mangel på aktiviteter og samlingspunkter

[Lønger]

med rodløshed til følge. Vi kan ikke råde bod på det alt sammen, men én metode er i hvert fald at lægge indflydelse ud i det lokale miljø, så folk har noget at samles om. Uden noget at samles om samles mennesker naturligvis ikke, og derfor er en decentralisering af beslutningsprocesserne meget vigtig i relation til debatten om at opbygge lokale rodnets, som måske også kan virke kriminalitetsforebyggende. Generelt kan man sige, at det at give folk et ansvar for deres eget liv og for kollektive beslutninger er en væsentlig kriminalitetsforebyggende foranstaltning.

En meget stor del af kriminalitetsstigningen er jo netop lovovertrædelser, som typisk har rodløshed og håbløs betonslum som baggrund. Det gælder typisk hærværk og tyverier, der er to af de kriminalitetsformer, hvor stigningen er voldsomst, og de finder typisk sted i netop de former for boligkvarterer.

En lang række aktiviteter er derimod kun bæredygtige i og med, at de er selvorganiserede. Staten og kommunerne kan ikke og skal ikke gøre andet end at give bedre muligheder, og det bedste er nok også at give økonomiske rammemuligheder. Vi kommer heller ikke uden om, at kriminalitetsforebyggelse koster penge, men det kan dreje sig om aktiviteter i det lokale område som fælleskøkkener, fællesaktiviteter, beboerhuse, aktivitetshuse, ungdomshuse og meget andet. En bred folkelig aktivitet kan aldrig organiseres oppefra, og det skal den heller ikke. Derfor er det rammerne, der skal sættes igennem det kriminalitetsforebyggende arbejde.

Christianshavns egen narkobekæmpelse var en god ting, men der blev ikke givet nogen form for offentlig støtte. Den var god, fordi den var selvorganiseret, og den form for indsats mod narkomisbruget er højst sandsynligt meget mere effektiv end adskillige velorganiserede officielle kampanjer.

Der kan også nævnes, sådan i flæng, en række teaterprojekter, såkaldt uautoriserede værtshuse, aktiviteter med istandsættelse af bygninger til eget brug, foranstaltninger, der både kan styrke lokale miljøer og give større livskvalitet og nedbringe en del af kriminaliteten.

Endelig vil jeg fremhæve idrætten som et fortrinligt middel, hvis det bruges rigtigt. Jeg har tidligere været inde på det, og statsministeren var også inde på det i sin besvarelse. Det, idrætten kan, er at være med til at give

selvtillid, være med til at give folk en fornemmelse af at slå til, hvad de måske ikke har haft så mange muligheder for andre steder. Det kræver naturligvis en lang række andre ting, som jeg ikke skal gå dybere ind i. Men det er meget vanskeligt for mange idrætsorganisationer at yde en indsats over for unge med problemer, fordi idrætsorganisationerne i dag har færre ressourcer, og i mange tilfælde har de været ude for en nedsettelse af det kommunale tilskud. Det er netop unge med problemer, der af den grund bliver sorteper, og som indsatsen ikke bliver ydet over for.

Det synes jeg er nogle ganske væsentlige problemer – for sådan lidt stikordsagtigt at føje til, hvad vi har tænkt over i VS på det her område. Jeg håber, at det er en debat, som kan køre videre i nogen tid, og jeg er meget glad for tilsagnet fra statsministeren og fra justitsministeren om senere at komme med redegørelser for de her områder. Det kunne næsten lyde, som om statsministeren havde en idé om, hvad der senere kunne komme til at stå i et dagsordensforslag.

Ole Espersen (S):

Det er svært at være uenig i nogen af de holdninger, ministrene og ordføreren for forespørgerne har givet udtryk for. De er særdeles rimelige og fornuftige og vigtige, så jeg skal prøve at koncentrere mig om et par enkeltsider af spørgsmålet.

Først vil jeg gerne sige, at hovedsigtet med enhver form for kriminalpolitik naturligvis er at søge at opnå en situation, hvor der er så få ofre for kriminalitet som overhovedet muligt. Vi diskuterer jo ofte kriminalpolitik her i tinget og i medierne, men jeg synes, at debatten en gang imellem bærer for lidt præg af, at det naturligvis er målet for os alle sammen. Vi kan være uenige om midlerne, det er vi en gang imellem, men målet er vi da fælles om.

Nu har statsministeren selv fremhævet sin nytårstale, og det forstår jeg udmærket, for jeg synes også, den var god. Hr. Lønger nævnte den også. Jeg har den ved hånden, og jeg vil gerne citere et par linjer. Statsministeren sagde bl.a.:

»Men bekæmpelsen af volden er ikke blot et spørgsmål om strafferet og retspleje. I al samfundets materielle udvikling gennem de

[Ole Espersen]

seneste årtier må vi have forsømt noget meget væsentligt. En del, især unge, har med rette eller urette følt sig forbigået, overset, eller har oplevet, at de ikke slog til, og så slog de netop til med næver og våben, når de ville have deres vilje.»

Der er nogle yderligere betragtninger, som jeg også helt kan tilslutte mig.

Jeg synes, det var befriende, når vi i øvrigt er vant til, at der kommer forslag, der går ud fra, at kriminalitetsbekæmpelse er noget meget nemt og enkelt. Det drejer sig om at ændre en sætning eller to i retsplejeloven, er der mange der mener. Så synes jeg, det er befriende at opleve, at statsministeren har dette meget rigtige, synes jeg, og særdeles nuancerede syn på, hvad det er, der skal til.

Det var gode ord, men det var altså ord, og det, vi er interesserede i, er naturligvis handling. Derfor må vi vurdere på et par områder, hvad det er, regeringen rent faktisk har prioriteret, for situationen ved juletid var ikke anderledes, end den var i 1984 og i 1983 og i 1982.

Jeg vil koncentrere mig om et enkelt kulturpolitisk område, nemlig TV.

I kulturministeriet har man interesseret sig meget for fjernsyn det sidste år eller to, og det har for så vidt alene været spørgsmålet om reklamer i TV. Vi er enige med regeringen om et brud på Danmarks Radios monopol, vi er enige om opbygningen af et TV 2, osv., men det afgørende for regeringens fire forhandlere har uge efter uge været spørgsmålet om reklame.

Når jeg fremhæver det, er det, fordi vore børn og unge bruger 2-3 timer hver dag på at se TV. Og så kan vi snakke om skole og klubber osv., det skal vi også, det er også sket, men det er en kendsgerning, at en meget stor del af de unges fritid tilbringes foran skærmen. Derfor må det være opgaven for os at sørge for, at dette det vigtigste af vore informationsmedier, det vigtigste kulturelle medium, vi overhovedet har, bruges virkelig ansvarsbevidst.

Det er nok dér, de kulturpolitiske vande mellem regering og opposition skiller. Vi lægger megen vægt på, at det, vi præsenterer for børn og unge, der ofte er i en ganske forsvarsløs situation, er noget, vi kan stå til ansvar for. Det er noget, som ikke først og fremmest har til opgave at øge understregningen af det materielle. Statsministeren sag-

de, at vi har koncentreret os om det materielle, vi har glemt noget andet.

Hvad er det, man opnår, hvis man lægger så megen vægt på, at vi skal have en anden type programmer, præget af reklamer, finansieret delvis af reklamer? Det er faktisk én gang til at lægge vægt på det materielle, at lægge vægt på det passiviserende, at lægge vægt på at få folk, få de unge, få børn til at glemme de aktiviteter, der er i klubber, i skoler osv., og til gengæld koncentrere sig om forbrug. Jeg synes, at det er en holdning, der er i modstrid med de i øvrigt kloge ord, statsministeren fremsatte i sin nytårstale.

Jeg håber, at vi finder frem til en ordning inden for denne meget vigtige del af kulturområdet i vores samfund, der også er udtryk for ansvarsbevidsthed over for kriminalitetsbekæmpelsen. Netop i et informationssamfund synes jeg at dette medium må vi vise megen, megen omtanke i vores fremtidige politik.

Jeg vender mig til nogle enkelte mere sociale prægede områder, og jeg skal straks sige, at et par medlemmer af min gruppe senere vil tage andre problemer op, for det er en meget bredt formuleret forespørgsel.

Jeg vil koncentrere mig om et område, hvor der helt givet kunne gøres og igennem mange år kunne have været gjort en større indsats, nemlig over for dem, der allerede har begået kriminalitet, og som afsøner en straf. Det er en kendsgerning, at skal vi finde frem til fremtidige lovovertrædere, så kan vi om én bestemt gruppe sige, at dér findes de for en stor dels vedkommende, fordi recidivprocenten, gentagelsesprocenten, desværre er meget høj. Det vil sige, at en indsats over for dem, som det jo er meget nemt at komme i kontakt med, dem, der er indsat i vore fængsler, kan vi meget nemt gøre. De er der, de løber ikke sådan fra en eller anden form for omsorg, behandling, eller hvad man nu vil kalde det.

Jeg synes, at når en undersøgelse for et par år siden viste, at de, der indsættes til afsoning, i meget høj grad har store sociale problemer, har store alkoholproblemer og narkoproblemer, så burde man faktisk bruge lejligheden til at gøre noget og dermed være med til at mindske risikoen for, at de på ny bliver gerningsmænd.

Vi har en paragraf i straffeloven, § 49, der giver udmærket mulighed for en helt anden

[Ole Espersen]

form for behandling end den, der sker i øjeblikket, en nyttiggørelse af opholdet i stedet for, at det alene bliver nedbrydende. Jeg er meget interesseret i at høre enten i dag, eller når vi får den redegørelse, statsministeren har lovet, i hvilket omfang man bruger den paragraf, som vi gentagne gange har understreget.

Også når det drejer sig om andre sociale problemer – vi får en debat om prøveløsladelse i løbet af nogle dage – tror jeg, at de penge, der bruges på det tvangsmæssige ophold i fængslerne, kunne bruges på en socialt langt fornuftigere måde. Når jeg fremhæver det, er det igen – det vil jeg gerne understrege – fordi vi dér har en ikke helt uvæsentlig befolkningsgruppe, om hvem vi ved med nogenlunde sikkerhed, at deres risiko for på ny at blive gerningsmænd, hvis der ikke gøres et eller andet, er meget stor.

Jeg vil også gerne fremhæve andre sanktionsformer. Jeg synes, man må konstatere, at samfundstjenesten har været en succes. Recidivet har været meget lille, hvis der overhovedet har været noget. Jeg tror, at vi – foruden at gøre den permanent, naturligvis – skal udvide den. Jeg har bemærket, at højesteret har været tilbageholdende. Det skal jeg ikke bebrejde højesteret, for vi havde nogle forudsætninger, da vi etablerede forsøgsordningen, men jeg mener, at de forudsætninger kan vi godt ændre på, således at den nye sanktionsform kan anvendes i større omfang.

Statsministeren fremhævede den anden ting, som jeg også gerne vil understrege, nemlig en hurtigere behandling af lovovertrædere hos politi og domstole. Det var især volden, statsministeren havde i tankerne.

Vi er ganske enige i det synspunkt. Det var også derfor, vi i 1983 fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om en sådan øget indsats. Det blev vedtaget – jeg tror, det var hele folketinget, der stemte for det – i maj 1984. Det var en angivelse af metoder med henblik på at opnå en hurtigere behandling.

Vi er selvfølgelig meget interesserede i at høre, om denne beslutning, som regeringen stemte for, er blevet realiseret. Vi har haft nogle problemer med hensyn til politi og især kontorphonale, hvor der i højere grad har været tale om nedskæringer end om det, der ligger i beslutningen her, nemlig en oprioritering af arbejdet. Jeg tror, hele folketinget kan enes om, at en sagsbehandling,

der strækker sig over mange måneder eller måske mere end det, er urimelig. Vi kunne opnå en større kriminalpræventiv virkning ved at gå hurtigere frem, men naturligvis på et retligt forsvarligt grundlag.

Vi har den beslutning, og den bør realiseres. Vi er enige i målsætningen, men vi mangler også her, at regeringen tager de konkrete administrative beslutninger. Det hører vi meget gerne om.

Jeg forstod på justitsministeren, at han indbød til samarbejde om disse problemer, måske til et møde, en konference om det, og det deltager vi naturligvis meget gerne i.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg har et par spørgsmål til hr. Ole Espersen.

Jeg er enig i, at TV har meget stor betydning, og det er vigtigt, at man kan diskutere reklame eller ej. Jeg vil gerne spørge: hvad med de mange, mange timer, der tilbringes med video? Jeg tror ud fra min erfaring fra skolen, at det langt overstiger de 2-3 timer for mange børns vedkommende, og det er med meget, meget uhyggelig vold, som man slet ikke har anelse om.

En anden ting, jeg er helt enig med hr. Ole Espersen i, er, at der gøres alt for lidt for de indsatte i fængslerne. Nu bliver der rettet spørgsmål til den nuværende regering. Jeg vil gerne spørge den tidligere justitsminister, om han i den periode havde nogle tanker om, hvordan man kunne realisere det, der står, og gøre det bedre. Ved vores besøg i Horsens statsfængsel sagde de indsatte, at der gøres for lidt. De er tvunget ud i ny kriminalitet, når de kommer ud. Hvilke tanker har socialdemokratiet gjort sig om det?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det var faktisk også TV-reklamer, jeg sad og undrede mig meget over. Nu skal vi endnu en gang høre, at det er de forfærdelige reklamer, der gør, at der eventuelt skulle blive flere forbrydere i vores samfund. Jeg synes, det er en mærkværdig fremstilling.

Jeg vil gerne ind på noget andet. Det drejer sig også om TV. Jeg har oplevet i løbet af det sidste halve år, at »Ugens gæst« har væ-

[Pia Kjærsgaard]

ret nogle åbenbart meget specielle kære gæster for TV. Det har været voldsforbrydere, det har været rockere, og sidst var det verdens yngste bankrøver, man kunne præsentere i TV. Er hr. Ole Espersen ikke enig i, at det måske også kunne have indvirkning på de unge mennesker, og at det er en form for forherligelse, man her ser fra TVs side?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg er ikke klar over, hvor mange 5-, 6-, 7-, 8-årige, der dagligt ser videovold, men jeg er klar over, at der er mange, der dagligt eller i hvert fald ugentligt ser voldelige film i TV. Jeg er bange for, at hvis vi nu skal have en ny type programmer – det er det, der er meningen med den ændrede finansiering – så vil antallet af de voldsfilm, man viser børnene, øges, og det anser jeg for uheldigt. Det er klart, at det er underholdning, det er sport osv., man også ønsker at forøge udbuddet af, men det er min opfattelse, at da vil vi blot i endnu højere grad prisgive de unge; det er jeg bange for at man vil gøre.

Fru Inger Stilling Pedersen spurgte mig, hvad den socialdemokratiske regering gjorde med hensyn til de indsatte. Den prøvede at øge brugen af § 49 i straffeloven, som jo giver mulighed for at anbringe folk, der har f.eks. alkohol- eller narkoproblemer, andre steder end i fængslerne.

Når jeg spurgte, hvordan det går, var det, fordi brugen af den paragraf blev formindsket i 1983 og 1984. Jeg håber, at man nu har fundet frem til en ordning, så man kan øge anvendelsen af denne paragraf. Når man netop nævner Horsens statsfængsel, skal jeg understrege, at den borgerlige regering bevilgede, jeg tror, det var adskillige millioner kroner til en forbedring af forholdene i Horsens statsfængsel.

Det, den forrige regering først og fremmest gjorde i samarbejde med folkettingen, var at drage omsorg for, at brugen af frihedsstraf blev formindsket, uden at der er sket nogen forøgelse af kriminaliteten af den grund. Brugen af frihedsstraf blev formindsket, fordi den er nedbrydende og kun kan føre til øget kriminalitet. Vi kan ikke helt afskaffe frihedsstraffen, men vi kan lade være med at bruge frihedsstraf i større omfang end højst nødvendigt.

Fru Pia Kjærsgaard har ikke rigtig forstået det, jeg sagde. Jeg sagde ikke, at jeg er bange for reklame som sådan. Jeg siger blot og er helt enig med statsministeren deri, at vi har fremhævet det materielle i vores samfund på bekostning af noget andet, og så spørger jeg: er indførelse af reklame-TV ikke et nyt eksempel på, at vi fremhæver det materielle og sætter det, vi i øvrigt er enige om, i baggrunden?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg ved egentlig ikke, om fru Pia Kjærsgaard mente, at de udsendelser, der har været i fjernsynet, ikke skulle have været bragt. Jeg bemærkede, at samme dag fru Pia Kjærsgaard var citeret i aviserne for at sige, at man aldrig beskæftiger sig med ofrene, var der i fjernsynet en udsendelse om ofrene. Lad det nu ligge.

Årsagen til, at jeg mener, det er relevant at bringe udsendelser af den karakter, fru Pia Kjærsgaard angriber, er, at vi i modsat fald bare fortrænger problemerne. Det må tværtimod være en meget god ting at vide, hvad der ligger til grund for de lovovertrædelser, der har fundet sted. Og det må være en god ting, at vi kan sætte os ind i, hvad der har rørt sig i hovederne på de mennesker, der f.eks. går ind og laver et væbnet bankrøveri. Det er dog en væsentlig betingelse for at kunne være med til at nedbringe risikoen for, at sådan noget sker.

Jeg synes, det er et mærkeligt angreb på fjernsynet, fru Pia Kjærsgaard kommer med. Det er ikke første gang, at man i »Ugens gæst« inviterer en lovovertræder ind. Jeg kan da huske et tilfælde – da hørte vi ikke nogen protester fra fru Pia Kjærsgaard – i marts sidste år, hvor der blev løsladt en meget kendt lovovertræder, og det første, der skete, var, at han kom i »Ugens gæst«.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg vil gerne spørge helt kontant: hvad forstår socialdemokratiet ved en nyttiggørelse af opholdet i et fængsel? Hvad har man tidligere gjort for det, og hvad agter man i fremtiden at gøre helt kontant, ikke bare for at forbedre nogle forhold, men for at forbedre

[Inger Stilling Pedersen]

de indsattes forhold, give dem større muligheder for at vende tilbage til en normal tilværelse?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg fik ikke rigtig svar fra hr. Ole Espersen. Det er der så ikke noget at gøre ved.

Hr. Lenger kom med – for nu at bruge et udtryk, hr. Lenger plejer at bruge – nogle platte betragtninger om, at en eller anden lovovertræder skulle have været »Ugens gæst« i TV. Ja men det, jeg fokuserede på, og det, jeg har en fornemmelse af at vi fokuserer på her i dag, er det, debatten går på, nemlig voldsforbrydelser. Jeg tror ikke, at den såkaldte lovovertræder, som hr. Lenger nævner, nogen sinde har begået vold. Der er for mig at se stor forskel på økonomisk kriminalitet, som var det, den pågældende blev dømt for, og volds kriminalitet, og det er altså volds kriminaliteten, vi her diskuterer.

Det er rigtigt, at jeg sendte en pressemeddelelse ud, fordi jeg finder det meget forargeligt, at man bliver ved med at fokusere på voldsforbrydere i Danmarks fjernsyn. Det er da rigtigt, at det ikke var første gang, og det er formentlig heller ikke sidste gang, det vil man nok blive ved med, og det betragter jeg som særdeles alvorligt, for det er en forherligelse, som eventuelt kunne give unge, lidt svage mennesker nogle forkerte ideer. Tænk engang, man kan komme i fjernsynet og sidde og fortælle om alle sine misgerninger! Ja men det er jo fantastisk! Man kan endda blive »Ugens gæst« i næsten en hel time!

Når nu hr. Ole Espersen ikke vil svare på det, så vil jeg godt bede statsministeren om at komme med en kommentar, om han egentlig ikke synes, det er forkasteligt, at »Danmarks røde radio« bliver brugt til den slags. Jeg synes stadig væk, det er en mærkværdig betragtning.

Jeg sagde ikke noget om, at man ikke beskæftigede sig med ofrene, i min pressemeddelelse. Hr. Lenger kan få en kopi lidt senere. Jeg sagde, at man fokuserede alt for meget på voldsforbryderne i stedet for at beskæftige sig med ofrene. Det var det, det gik på.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

I året 1981 – det er et svar til kristeligt folkepartis ordfører – viste det sig, at antallet af varetægtsfængslede steg ganske voldsomt; det steg fra 700-800, til der på et givet tidspunkt sad 1.100-1.200 varetægtsfængslet.

Det, vi gjorde i justitsministeriet, var at prøve at få kortlagt: hvem er det i grunden, der sidder der? Hvem er de 1.200, der sidder der? Hvorfor er de der? Hvilke problemer har de? Hvad er det for problemer, der fører dem derhen? Det viste sig, at for, jeg tror, det var mellem 80 og 90 pct.s vedkommende var det arbejdsløshed og boligproblemer, men også i meget høj grad alkohol og narkotika. Den undersøgelse blev desværre først færdig i slutningen af 1982.

Hensigten var naturligvis ikke blot at få tilfredsstillet en akademisk nysgerrighed. Hensigten var at gøre et eller andet ved de problemer. Det er derfor, vi gentagne gange i retsudvalget har spurgt om brugen af § 49 i straffeloven, som jeg har refereret til gentagne gange. Det er derfor, vi har anbefalet, at man bruger en eller anden form for eller giver nogle tilbud om alkoholistbehandling i fængslerne eller under prøveløsladelsen i større omfang og med større effektivitet, end man gør nu. Man har jo så at sige de mennesker, der har disse problemer, for hånden. Der kunne ganske givet gøres mere. Det kunne også være sket for 5 år siden eller 10 år siden, bestemt, men vi ved mere nu. Vi ved mere om narkobehandling, og vi ved mere om alkoholbehandling. Derfor synes jeg, der bør sættes ind i højere grad på dette område, og det er det, vores opfordring går ud på.

Hagen Hagensen (KF):

Det er anerkendelse værd, at VS og hr. Lenger har rejst denne forespørgsel, for der er behov for at drøfte de forhold. Både statsministerens og justitsministerens tale i dag viser i øvrigt, at der er gang i dette arbejde. Vi skal bare se at komme videre, for der er ikke spor tvivl om, at det ikke er nok, hvad der er gjort.

Jeg mangler for så vidt bare i teksten til forespørgslen, at den også omfatter retspolitiske områder, for den debat, vi allerede har haft, viser, at der også er noget at gøre på dette område, og i hvert fald i videre forstand er der grund til at tage dette med ind i drøftelserne. Det er først og fremmest for-

[Hagen Hagensen]

hold, som skal behandles og formidles af det kriminalpræventive råd.

Det, der er det først fornødne, og det, vi skal prøve på at finde frem til, er, at vi skal afholde navnlig unge fra at begå lovovertrædelser. Det er med andre ord det forebyggende virke, der er det afgørende. Uanset hvor meget vi drøfter sagen her i dag, uanset hvor meget vi i øvrigt vil gøre, så hjælper det ikke nok, hvis man ikke er med fra bunden, og det vil først og fremmest sige, at det er hjemmene og den omsorg, som hjemmene har for deres børn og unge, der betyder særdeles meget.

Det er spørgsmålet om, at det læres, at man skal have respekt for liv og legeme. Det er spørgsmålet om at lære, at man skal have respekt for, hvad der er dit, og hvad der er mit. Uden dette kommer vi simpelt hen ikke igennem. Der er allerede gjort en hel del ude omkring i kommunerne. Det skal man blive ved med, men man skal nok gøre en del mere. Man er i gang med at udbygge arbejdet med tilbud til unge, for det er afgørende, at de får tilbud om, hvor de skal være, når de har fri, hvis hjemmet ikke er helt i orden til det. Det er meget væsentligt. Hvor skal de være? Skal de være i en ungdomsbewægelse af den ene eller den anden art? Den by, jeg selv kommer fra, har noget, vi kalder for Frederiksbergordningen, hvor man giver et bidrag pr. år til ungdomsbewægelser pr. hoved for derigennem at få dem ind i noget rimeligt og fornuftigt.

Der er ikke spor tvivl om, at det væsentlige er sport og idræt, men der er også andre ting, der spiller ind. Vi lægger megen vægt på det arbejde, der er i gang med SSP. Det er glædeligt, at nu rundt regnet $\frac{2}{3}$ af kommunerne er med. Vi skulle gerne se at få dem alle sammen med.

Jeg vender tilbage til spørgsmålet om, hvad hjemmene kan gøre. Efter min opfattelse er det det offentlige, altså kommuner og stat, som skal lægge det til rette og være med til at få hjemmene til at gøre noget. Først når det svigter og man ikke kan bringe hjemmene til at gøre noget, er det efter min opfattelse rimeligt, at stat og kommuner kommer ind i billedet.

Det er nævnt, hvad der sker på området, og jeg er glad for, at ministrene er åbne over for, hvad der videre kan gøres. Jeg skal ikke gå ind på de enkelte områder, der er omfat-

et af forespørgslen, for jeg synes, det er væsentligt, alt det, der skal drøftes igennem. Jeg tager meget gerne imod det, justitsministeren har nævnt, nemlig at han vil afholde en konference på et bredere grundlag, for mig gerne et meget bredt grundlag for at få de flest mulige ting med ind i den debat, der skal gå forud for de redegørelser, som jeg ser hen til og mit parti ser hen til kommer, for det vil være et udbygget grundlag for, hvad der videre skal ske.

Jeg nævnte, at det afgørende – det fastholder jeg – må være at nå frem til, at vi forebygger, at der begås lovovertrædelser. Hr. Lenger sagde med rette, at det er rammerne, vi skal lægge om disse ting. Det er vel ikke den enkelte ting, vi skal til at drøfte. Det er rammerne, der skal lægges om det, og så skal arbejdet gøres andetsteds.

Det er væsentligt at undgå at få de unge ind i systemet, forstået på den dårlige måde, at der så følger straf af den ene eller den anden art. Det tror jeg at man skal prøve på at undgå. Jeg tror til gengæld, at man skal have en hurtig sanktion, når der er begået lovovertrædelser. Hr. Lenger har givetvis ret i, at vi ikke kan komme væk fra, at nogle vil der blive begået, uanset hvor meget vi vil gøre af den ene eller den anden art. Det er for mig at se meget mere væsentligt, at der kommer en hurtig sanktion over for det lovbrud, der er begået, end det egentlig er spørgsmålet om straffens længde. Den tror jeg ikke at man skal ændre.

Jeg vil meget gerne i den forbindelse sige om frihedsstraf – det ligger vel i tiden – at den skal vi se at arbejde os væk fra. Helt væk fra den kommer vi nok ikke. Der er allerede – det har jeg nævnt i dag – gennem samfundstjenesten skabt noget, som jeg mener bliver varigt, og som vil være til gavn. Jeg tvivler på, om det er rigtigt at bruge det over for vold, men det er en anden sag. Men vi ved godt, at der er mange, der på grund af misbrug af alkohol og misbrug af stoffer kommer ud i lovovertrædelser af den ene og den anden art. Spørgsmålet er, om man ikke fremfor – for at sige det på jævnt dansk – at bure dem inde skal kunne dømme dem til behandling. Det har været nævnt, om det skal være straffelovens § 49 eller det skal være noget andet. Jeg ser gerne, at det bliver en selvstændig sanktion, at man dømmes til behandling, og hvis man ikke overholder

[Hagen Hagensen]

den, så er der i dommen fastsat en anden mulighed, nemlig at man frihedsberøves.

Men der er flere ting. Der er mange ting at sige om, at lovovertrædelserne ofte begås i ens frie del af døgnet. For nogle kan der desværre være tale om, at døgnet er helt frit, når man ikke har noget virke. Det er det, vi skal prøve på at sætte ind over for, men jeg mener også, vi skal arbejde videre med tankerne om det, der betegnes som weekendfængsel, som natfængsel, som anstaltsanbringelse med udgang til uddannelse og alt, hvad der hører til dér.

Lad os drøfte det og se, hvor langt vi kan komme. Det er ikke noget, der ordnes fra dag til dag. Det er så evigt sandt, at der ikke er nogen let eller nogen smart løsning på disse problemer.

Vi ser hen til, at vi gennem en konference og gennem det videre arbejde når frem til nogle redegørelser, der også når til det, der må være det afgørende, nemlig at man forebygger mest muligt og, når skaden er sket, når lovovertrædelsen er sket, arbejder på at føre den pågældende tilbage til samfundet. Det er det, vi har behov for.

Helge Sander (V):

I denne tid, hvor meningerne brydes så kraftigt på Christiansborg, er det rart at stå her i folketings salen, hvor vi tilsyneladende og forhåbentlig også gennem hele debatten er meget, meget enige, uanset hvor vi er placeret på bænkerækkerne. Lad mig straks sige: heldigvis, for den tiltagende voldsbølge har i den grad været med til at rette befolkningens opmærksomhed mod kriminalitetens uhyggelige følger, at det må være et ufravigeligt krav, at vi folkevalgte gør vort yderste for at begrænse den helt uacceptable kriminalitet.

Når jeg siger »folkevalgte«, tænker jeg ikke blot på os 179, der er samlet her på Christiansborg, men i langt højere grad på de lokale. For venstre hersker der ikke nogen tvivl om, at løsningen – eller i hvert fald en del af den – bedst findes ude i de lokale områder. Det er her, problemerne findes, og det er her, de bedst kan løses.

Det handler om mennesker og om, at de uheldige, der er kommet ind på en skæv kurs, hjælpes bedst af folk, der ved, hvor skoen trykker. Lokale forhold i et beboelseskvarter eller dårlige kammerater kan være

afgørende. Det kan være arbejdsforhold, det kan være dårlig økonomi eller andre særdeles alvorlige problemer for den enkelte, der bærer skylden. Årsagen og løsningen er vi ikke i tvivl om findes på stedet.

I kommunerne gøres der en stor indsats, ikke mindst gennem SSP-samarbejdet. For at støtte nye tiltag er der også grund til at understrege den støtte, regeringen i de to sidste finansår har ydet den kommunale forsøgsvirksomhed.

Kriminalitet og politi er jo tæt forbundne, og her er det vores opfattelse inden for venstre, at de igangværende forsøg med nærpoltiordninger og en mobil politistation i en bus er blevet en succes, og det overrasker os ikke. Vi håber, at denne lokalisering af politiet må fortsætte, selv om det naturligvis ikke mindsker presset på økonomien.

I kvarterer og byområder, der traditionelt er temmelig stærkt kriminelt belastede, er ordningen utvivlsomt frugtbar. Hvis samarbejdet mellem socialvæsenet, skolen og politiet kan føres helt ud til den enkelte institution, er vi ikke i tvivl om, at det gør det lettere at afdække årsagerne til konstaterede problemer. Det vil helt afgjort også give et bedre resultat i de tilfælde, hvor man tager initiativ til at genoprette en person, der er kommet på afveje.

Baggrunden for mere eller mindre kriminelle tilfælde vil meget ofte have en ganske konkret form, men vel at mærke en form, der kan variere meget fra den ene kommune til den anden. F.eks. konstateres der ofte indbrud og hærværk relateret til nybyggede boligområder. I lokalsamfundet vil man hurtigt lægge mærke til denne tendens, hvorefter man lokalt kan koncentrere sig om den indsats, der bedst løser eller begrænser problemet på stedet.

Det er også glædeligt, at der i frikommuneforsøgene er nogle, der viser interesse for problemet og det samspil, som vi tror er nødvendigt, måske især for at nedbryde de grænser, som findes i kommunerne. Vi mener, det i høj grad er et spørgsmål om samspil mellem de enkelte sektioner: kultur, fritid og socialforvaltning f.eks.

I den fremtidige planlægning må vi ikke se bort fra det fysiske miljø. De seneste år har klart vist, at bebyggelse i mindre enheder klart er at foretrække. Det er i hvert fald ik-

[Helge Sander]

ke i disse områder, vi møder hårdt medtagne institutioner og smadrede opgange.

Det er vores opfattelse, at det er en fejltagelse at lave store betonmiljøer. Andelsboligtanken er både boligpolitisk og planlægningsmæssigt en fordel, og f.eks. 15 huse i et afgrænset område har visse fordele. Man holder øje med hinanden på både den ene og den anden måde. Sådanne steder er det garanteret ikke nødvendigt at sætte gitter op foran vinduerne.

I arbejdet med byfornyelse må vi passe på ikke at begå de kæmpebommerter, der blev begået på boligområdet i 1960'erne. Det er meget, meget væsentligt, at mere vækstvenlige forhold prioriteres højt, både når det drejer sig om nybyggeri, og når det drejer sig om sanering.

Kriminaliteten forbindes oftest med bolig- og arbejdssituationen, men fra venstres side vil vi gerne være med til også at sætte fokus på fritidssituationen. Vi mener, at de mange, mange aktiviteter, der over hele landet iværksættes, måske især for de unge, er af uvurderlig betydning. I går modtog jeg f.eks. Ungdomsringens nyeste udgave af bladet Ungdom og Fritid, og det var jo et imponerende udbud, der var i dette blad, af kurser, der i løbet af 1986 tilbydes over det ganske land, i første omgang nok til ledere og medarbejdere, men i den sidste ende til glæde for de unge i ungdomsklubberne. Det er blot ét eksempel på en lang, lang række af disse aktiviteter.

Landets største aktive bevægelse, idrætten, må vi heller ikke glemme. I foreningerne mødes hver dag hundredtusinder af unge mennesker, der får en sund beskæftigelse og et engagement i en sportgren, som holder dem væk fra gadehjørnerne.

Kriminalitet er en kostbar affære i alle dens faser, så derfor føler jeg, at det i denne forbindelse er vigtigt, at vi retter opmærksomheden mod de mange, mange tusinde frivillige idrætsledere, der tager deres store del af slæbet. Hvis de registrerede idrætsledere skulle betales med samme takst som lederne i aftenskolerne bliver det, ville det være en årlig udgift for det offentlige på omkring 1,5 mia. kr. eller stort set det samme beløb, som idrætten for øvrigt totalt får stillet til rådighed hvert år af stat, amter og kommuner.

Sporten er med til at skabe et positivt livsindhold og et fællesskab, men det sker primært gennem foreningsidrætten, som jeg mener vi må gøre alt for at styrke. De unges gang i en forening har også en opdragende funktion: her inddrages de i mange beslutningsprocesser. De vænnes til at have respekt for andre og til at tage hensyn til andres standpunkter.

Derfor var det særdeles glædeligt, at statsministeren i sine indledende bemærkninger påpegede regeringens ønske om at støtte breddeidrætten. Breddeidrætsudvalget bliver jo færdig med sit arbejde i løbet af sommeren, således at vi her i folketinget kan komme til at drøfte disse forhold til efteråret. Men i samme omgang må jeg også sige, ganske som statsministeren og hr. Lenger, at netop i den problematik er det nok meget væsentligt, at vi retter opmærksomheden ikke mod dem, der er i foreningerne i dag, men mod den store restgruppe, som jo i mange tilfælde er problemet. Vi må erkende, at måske netop det arbejde, ligger der mange penge i, så det er nogle af de ting, vi må se på.

A propos idrætten og SSP, som jeg omtalte, var det måske en oplagt idé at koble disse to ting sammen, altså vi hæfter et »I« på, sådan at det bliver SSP og I. Det er i hvert fald elementer, som nok vil bidrage til et positivt resultat.

Som det allerede er omtalt her, så vi forleden i fjernsynet en ung bankrøver, der fortalte om, at han startede sin kriminelle løbebane som 10-årig, fordi han savnede spænding i tilværelsen. Denne bemærkning er igen en understregning af, at vi så tidligt som overhovedet muligt må give de unge et ansvar i dagligdagen. Undervisningsministeren har taget nogle små, men ikke uvæsentlige skridt på skoleområdet ved at inddrage eleverne i løsningen af forskellige praktiske opgaver. Det er ikke tosset at tænke denne tanke videre på mange andre områder.

For lige kort at vende tilbage til idrætsområdet så har vi jo også her vænnet de unge til, at alt står fikst og færdigt, når de kommer i foreningerne og på anlæggene, og her var det måske en god idé, hvis de unge kunne tjene til en reduktion i kontingentet, ved at de f.eks. kridtede banerne op, satte net på målene eller på andre måder tog sig af bolde og redskaber.

[Helge Sander]

Men i klubberne og i foreningerne er der i hvert fald nogle, som tager sig af de unge, og det er måske hovedsagen. Det har måske været savnet de seneste mange år med den ændring, der er sket i familiemønstrene. For mange har været alene for lang tid, har gået alene hjemme, og det er nok ret iøjnefaldende, at det er ungdomsoprørets børn, vi bl.a. drøfter i dag. Der er måske noget om, at en slægt uden normer bliver rodløs.

I debatten i dag er der også grund til at nævne det kriminalpræventive råd, hvis praktiske tiltag og koordinerende indsats er noget særdeles værdifuldt. Ofte sker det i samarbejde med offentlige myndigheder, men i højere grad skulle man måske forsøge at brede sig og gå mere utraditionelt til værks. Som eksempel vil jeg gerne nævne rådets indsats i Ålborg politikreds. Sammen med erhvervslivet lavede man sidste år en bæreposekampagne, og i år har man lavet en kalender for de unge sammen med et forsikringsselskab, små tiltag, som har en stor virkning i lokalområdet.

Netop for spredning af gode ideer og for at give anledning til inspiration og nytænkning på det kriminalpræventive område synes vi godt om justitsministerens idé om at holde en konference over emnet, og vi er helt enige i, at der skal være rig repræsentation fra amter og kommuner. Vi tror nemlig, at det primært er ude i lokalsamfundene, disse store opgaver skal løses.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt starte med at takke VS, fordi de har rejst forespørgslen, og jeg vil godt fortsætte med at takke både statsministeren og justitsministeren for de svar, der er givet.

Med den formulering, VS har givet forespørgslen, havde jeg egentlig håbet, at vi havde fået svar fra socialministeren. Det synes jeg kunne have været interessant til en afveksling, fordi VS jo netop har prøvet at fokusere på nogle af de områder, vi ikke traditionelt drøfter, når vi drøfter kriminalitetsforebyggelse.

Jeg skal gøre mine kommentarer til ministrenes svar ret korte, idet jeg takker for, at vi får en redegørelse inden årets udgang. Vi er interesseret i at få en sådan konference. Vi er også interesseret i, at den bliver afholdt bredt; især synes jeg, det er vigtigt, at der

kommer repræsentanter for amter og kommuner med. Jeg ville også foreslå, at der kom repræsentanter for boligselskaber med. Nu ved jeg godt, hr. Helge Sander mener, at vi skal satse på andelsboliger i stedet for på boligselskaber, men jeg vil da godt sige, at boligselskaberne faktisk har lært meget i de senere år, og jeg ved, at der flere steder foregår et udmærket samarbejde mellem de almennyttige boligselskaber og det kriminalpræventive råd netop med henblik på at prøve at skabe nogle boligmiljøer, hvor der er mere aktivitet dels for de unge, dels for alle beboerne på stedet. Derfor ville jeg gerne foreslå, at de også blev inviteret til sådan en konference. Man behøver ikke lave andelsboliger for at løse det problem; tværtimod kan der arbejdes meget også inden for de eksisterende områder.

I relation til de svar, vi har fået, vil jeg godt sige, at vi i SF er interesseret i en udbygning af det nærpølitiforsøg, der er i gang. Vi tror, det har en gavnlig virkning, at politiet er til stede i nærmiljøet, og vi har også set gode resultater af SSP-samarbejdet.

I øvrigt er jeg helt enig med justitsministeren i, at orientering ikke er nok, hverken når det drejer sig om de unge, om børnene eller om forældrene. Det er handling, det er aktiviteter, der skal til. Jeg ved vel det, som statsministeren nævnede, at der fra denne regerings side er givet støtte til forsøg inden for socialområdet. Jeg ved også, at de har været brugt godt og spændende i mange kommuner i forlængelse af det, jeg lige har sagt, altså i forbindelse med noget opsøgende socialt miljøarbejde, med nogle eksperimenterende former for daginstitutioner og klubvirksomheder, og jeg synes, det er godt. Men jeg synes, det kommer i modstrid med den situation, kommunerne så kommer i som følge af det seneste regeringsindgreb.

Når vi ved, at de har siddet og planlagt eksperimenter og forsøg med nye institutinstyper også på disse områder og de så i december måned 1985 bliver pålagt en ekstra skat for noget af det, de har planlagt, så ødelægger det meget, som også får konsekvenser for det, vi taler om i dag. Derfor er handling nødvendig. Det er der flere der har sagt, men for at handling skal få en effekt, er det altså også nødvendigt at putte nogle penge i, og det er nødvendigt, at denne regering og dette folketing fortæller både os selv og kommu-

[Ebba Strange]

nerne, at de penge er dårligt sparet, som spares på forebyggende børne- og ungdomsarbejde, fordi det bliver tifold dyrere, når først vi skal til at finansiere dels voldsofrenes behandling – som heller ikke efter vores opfattelse er god nok – dels de kriminelles indespærring i fængsler og bagefter omsorg fra kriminalforsorgen. Man kan spare penge på mange måder; de dårligst tænkelige steder at spare er på det forebyggende område, og det skal være sagt fra vores side.

Vi kender jo de unge mennesker, som vi taler om i dag, for jeg kan forstå, at det, vi taler om i dag, er ikke de specielle former for kriminalitet, der begås, når man overtræder miljø- og arbejdsmiljølovgivning, skatte-lovgivning eller anden form for økonomisk kriminalitet; det taler vi så om en anden dag. I dag taler vi altså om alle de her unge mennesker, vi kender dem jo. Når vi ser fangestatistikker – og jeg er enig med justitsministeren i, at der laves udmærket kriminalforskningsarbejde i dette land – så vi ved, at det, vi har med at gøre, er unge mennesker mellem 15 og 24 år med en dårlig skolebaggrund, mange af dem har end ikke fuldført folkeskolens afgangseksaminer, de fleste af dem har ingen erhvervsuddannelse, og de har en dårlig eller slet ingen tilknytning til arbejdsmarkedet, og de har dårlige boligforhold. Vi kender dem, og vi ved, at det er alle de steder, der burde sættes ind, hvis vi skulle forebygge kriminaliteten. Jeg er også enig med statsministeren i, at det, der bekymrer os særlig meget i disse år, er de tendenser, vi ser i kriminalitetsmønstret. Det er jo rigtigt, at volden ikke er steget, når man tænker på de anmeldelser, vi får om kriminelle handlinger, men adfærdsmønstret er blevet et andet, mangelen på respekt for mennesker, tendensen til at bruge skarpere våben er øget, og det tror jeg forskrækker os alle sammen. Det er vigtigt i den forbindelse også at være opmærksom på, at ikke mindst i hjemmene er volden stigende, også den grove vold, og det synes jeg nok i høj grad giver anledning til bekymring.

Det er ikke nok – det sagde justitsministeren også – at sætte ind med kriminalpræventive foredrag i de ældste klasser; der skal sættes ind meget tidligere. Vi har snakket om nærmiljøerne, og allerede for mange år siden påviste den norske kriminolog Nils Christie jo, hvordan den måde, miljøerne var brudt

op på, havde været med til at skabe nogle andre kriminalitetsmønstre. Man havde brudt den nære kontakt mellem mennesker, dels i familierne, dels i nabofællesskaberne, og det bevirker nu, at forretningskvarterer ligger tomme hen i aften- og nattetimerne, og boligkvarterer ligger tomme hen i dagtimerne.

Efter vores mening er det heller ikke nok at holde moralske foredrag for familierne. Vi kan ikke lappe de brudte familier, men vi kunne måske – og det er så også til socialministeren – gøre nogle særlige indsatser for de familier, der er mest truede, og vi ved, at det bl.a. er de enlige mødre, som efterhånden udgør omkring 19 pct. af vores familier. Vi ved, at 40 pct. af dem er på bistandshjælp. Hvorfor ikke sætte massivt ind på at skaffe dem uddannelse, lave specielle foranstaltninger, sådan at de bliver motiveret for uddannelse, sørge for, at der er gode og tilstrækkelige daginstitutioner til deres børn, så de ikke bliver isoleret i deres egen sociale elendighed? Det er ikke nogen fremtid at være bistandsklient. Det kan være en forbigående situation, men det må aldrig blive fremtiden.

Der er jo nogle af de unge, der skaber sig en kriminel karriere for at skabe sig indhold og spænding i tilværelsen. I banderne kan de måske få noget af det fællesskab, som de ikke fik, da de var børn og unge, og det bliver meget ofte bygget op omkring negative normer. Vi har set kommuner, der, når børnene først har nået ungdomsårene, har iværksat aktiviteter, bygget, ladet dem få huse, hvor de selv kunne få lov til at bestemme nogle ting, og det er gået godt. Jeg vil ikke sige, at det er gået gnidningsløst, for selvfølgelig kan de også lave ravage, selv om de får et sådant hus, men det, at man har givet dem noget at have ansvar for, det, at man har ladet dem få nogle steder, hvor det er dem, der bestemmer, har alt andet lige været positivt.

Hr. Ole Espersen var inde på TV og eventuelt reklame-TVs betydning for påvirkningen af de unge, når det drejer sig om at opbygge normer. Når nu familierne har svært ved at hjælpe de unge med at opbygge normer, så er det nogle andre, der må gøre det, og det bliver klubber, det bliver fritidsinstitutioner, det bliver dagsinstitutioner, der må påtage sig denne store opgave. Og samfundet må støtte dem, fordi de normer, der meget let opbygges i de bander, vi ser, er jo nor-

[Ebba Strange]

mer, der vil være negative i deres grundlag, fordi der ligger så megen vrede og så meget had til samfundet bag de unges reaktionsmønstre.

Med hensyn til uddannelsespolitikken har vi fra SFs side mange gange foreslået, at vi skulle sørge for at leve op til den folketingsbeslutning, der går ud på, at alle unge har ret til en ungdomsuddannelse. Vi har foreslået mange gange, at man skulle sikre de unge EFG-elever praktikpladser. Det er altid blevet afvist, fordi man regnede med, at markedskræfterne nok selv skulle klare det. Men hvem er det, der bliver kriminelle? Vi ved det jo, det er sagt, og det er skrevet så mange gange, så hvorfor ikke tage fat dér og sige: nu skal de unge mennesker altså have en fuldtand uddannelse og ikke bare en delvis uddannelse.

Til allersidst skal jeg nævne noget, som jeg vil kalde socialt-kulturelt arbejde, som vi har erfaringer med bl.a. i Århus, men også andre steder, og som har haft en meget positiv virkning på de unge mennesker, idet man ikke kun sender socialarbejdere ud i miljøerne, men også kulturarbejdere, teaterfolk og lignende, lader dem arbejde sammen med de unge om at skabe nogle aktiviteter, der har med teater, med musik, med udfoldelse, med kreativitet at gøre. Herved kan de kolossalt mange kræfter, som unge mennesker er i besiddelse af, få nogle konstruktive udtryk i stedet for de destruktive udtryk, som vi gerne vil være med til at forhindre bliver så stærke, som vi oplever det i øjeblikket.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne begynde med at sige tak til statsministeren for løftet om, at vi inden årets udgang får en redegørelse fra regeringen om, hvilke foranstaltninger den agter at foreslå for at bekæmpe kriminaliteten, altså overtrædelsen af de fælles regler, som vi jo i høj grad vedtager herinde, men som også vedtages gennem de normer, som vi bare alle sammen synes skal overholdes i samfundet af alle. Jeg tror, det vil være meget tilfredsstillende, at vi får netop en fokusering på, hvad vi kan gøre for at hjælpe på den situation, at der er folk, der overtræder disse normer.

Så må jeg ligesom adskillige være i den situation, at jeg kan takke justitsministeren og erklære mig enig med ham i næsten alt,

hvad han siger i dag. Når jeg fremhæver dette, er det, fordi jeg så ofte også for ganske nylig har måttet konstatere dyb uenighed med justitsministeren om, hvad vi gør for at bekæmpe kriminaliteten. Jeg tænker ikke alene på de diskussioner, vi har haft i salen, hvor jeg har måttet konstatere, at ministeren især har koncentreret sig om dette at straffe, men jeg tænker også på de diskussioner, der har været ført i aviser og medier, og hvor ministerens måde at bekæmpe kriminaliteten på bestemt ikke er en måde, som jeg tror på, som jeg kan godkende, men som jeg er dybt overbevist om kun vil gøre ondt værre, altså fremkalde endnu flere overtrædelser.

Jeg tror, at det rigtigste er at anskue dette problem på den måde, som forespørgerne jo så klart angiver at vi bør gøre: hvad kan vi gøre på mange forskellige områder for at hindre, at folk overtræder de fælles regler? Vi er nødt til at koncentrere os om dette: hvorfor sker det? Det er derfor, jeg i dag så helt kan sige tak for justitsministerens indlæg, for han har dog prøvet at sætte sig i den situation og svare på dette konkrete spørgsmål.

Ministeren peger bl.a. på, at man skal støtte den kriminologiske forskning, der finder sted ved vore universiteter, og ministeren siger, det er opgaven for denne forskning at skaffe os nærmere viden om årsagen til kriminaliteten. Det synes jeg er væsentligt og vigtigt, og det er det, som vi, synes jeg, i for ringe grad hidtil har beskæftiget os med, når vi taler om kriminalitet, og når vi diskuterer de love, som vi vedtager for at bekæmpe kriminaliteten: hvad er årsagen?

Jeg tror, at det ville være væsentligt for, at vi kan nå til en dybere forståelse af, hvad det egentlig er, der sker, når medlemmer af samfundet overtræder de fælles regler, at vi indtager det historiske perspektiv. Vi må indtage den udvikling, der har været, og her tænker jeg ikke mindst på samfundets opfattelse af, hvad der egentlig er en forbrydelse, altså noget kriminelt. I 1600-tallet var de fleste mennesker, der blev henrettet, kvinder. De værste forbrydelser blev dengang efter samfundets opfattelse især i stort tal begået af kvinder. Det var jo ikke mindst ugifte kvinder, der fremkaldte abort eller ligefrem slog barnet ihjel. Når man tænker på, hvordan man i dag ser på det: vi siger, det er ulykkelige kvinder, der er kommet galt af

[Bernhard Baunsgaard]

sted, og som derfor bør hjælpes. Samfundet sætter oven i købet ind, og det, som tidligere var en grov forbrydelse, foretages i dag på samfundets initiativ. Jeg tror, at sådan et historisk perspektiv er meget væsentligt, når vi skal forstå, hvad det er, der gør folk til overtrædere.

Jeg tror, vi ikke alene skal lægge vægt på – og det håber jeg da også regeringen vil komme med nogle betragtninger om til sin tid – hvorfor folk ikke overholder de regler, vi har vedtaget. Som regel er det jo kun et flertal, der har vedtaget dem, men det er nødvendigt, at et flertal træffer beslutningerne i et demokrati. Men vi er også nødt til i meget høj grad at sige: hvordan kan vi så foretage et eller andet mod de mennesker, som overtræder reglerne, hvordan skal samfundet reagere? En reaktion mener jeg helt afgjort er nødvendig. For at bruge et billede: vi finder os fromt i at stå i kø, når der er et eller andet, vi og mange andre samtidig vil have: vi finder os i det, lige så længe som de andre respekterer at man står i køen. I det øjeblik der er nogle, der får lov at gå uden om køen, så laver vi vrøvl. Det vil vi ikke finde os i. På samme måde vil vi godt overholde de fælles regler, men så skal de andre også gøre det.

Her er det jo, vi stadig væk hænger fast i den gamle opfattelse, at fængsel er et godt middel. Det er et meget anvendt middel: så langt vi kan følge tilbage, har en af de straffereformer, som har været anvendt, været at berøve overtræderen friheden, så han i hvert fald ikke kan gøre det igen. Det er jo en af de ting, som vi også ser draget frem i den moderne diskussion. Man skal i hvert tilfælde ikke kunne møde voldsmanden på gaden dagen efter. I aviserne bliver det til: for 1½ år siden skete der noget, nu er han sluppet ud af fængsel, nu møder jeg ham på bussen. Jeg vil godt have, at man i meget høj grad til redegørelsen til sin tid tager denne side op: hvordan skal vi straffe?

Jeg foreslog, at man skulle sætte straffen i forhold til overtrædelsen. Statsministeren nævnte også, at spiritus spiller en meget stor rolle. 80-90 pct. af alle voldstilfælde sker i forbindelse med spiritus. Var det for meget, hvis vi sagde, at vi vil ikke finde os i, at folk drikker sig fulde offentligt og derved generer folk, selv om det ikke bliver til vold? Var det for meget at sætte disse mennesker til dagen

efter at vaske beskidte trappegange, hvor folk har brækket sig op og ned ad væggene? Jeg tror, det ville have en gavnlig virkning. Var det for meget, hvis offeret ville gå med til – men jeg understreger udtrykkeligt, at offeret skal være parat – at vi konfronterede voldsmanden med, hvad det var, han havde gjort, som regel når han ikke var ved sine fulde fem, fordi han havde drukket? At vælge fængslet – og jeg har valgt at gøre mere ud af dette end så mange andre ting – det er altså anvendt, men er det fornuftigt?

Vi kan vel nok være enige om, at den, der overtræder reglerne, ikke er sig sit ansvar bevidst, hverken over for fællesskabet eller over for sin familie. Og hvad mener vi så vi skal gøre ved det? Et menneske, der ikke tager sit ansvar alvorligt, spærres man inde og tager alt ansvar fra. Han kan ikke bestemme selv, hvor han må være, han kan ikke bestemme, hvornår han må stå op, hvad han skal spise, hvordan han skal være klædt. Og når han så har siddet et tilstrækkeligt antal uger, måneder eller år, siger vi: så har han forstået, at nu skal han bære et ansvar. Er det rimeligt og logisk?

Vi kan også gå videre og stille os selv det spørgsmål: hvad er det, vi gør? Vi lukker de folk, der overtræder de fælles regler, inde sammen med andre mennesker, der har overtrådt reglerne, og når de så har været tvunget til at være i hinandens selskab uger, måneder eller år, så siger vi, at nu har de lært, at nu skal de overholde reglerne; det må de have lært af de andre, der også overtræder reglerne.

Jeg håber, at dette vil blive taget meget alvorligt, og jeg har draget det frem, fordi jeg synes, at det var en af de ting, der er kommet for lidt frem i de bemærkninger, der er kommet fra statsministeren og justitsministeren.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti vil også gerne sige tak til VS for debatten og tak til statsministeren og justitsministeren for de besvarelser, vi har fået.

Vi vil gerne understrege, at vi betragter dette som en særdeles vigtig debat. Hvis vi ikke fra folketingets side, mennesker, der står med ansvaret, finder ud af, at der skal gøres noget, så tror jeg, vi kommer i en situation,

[Inger Stilling Pedersen]

der kan blive meget, meget alvorlig. Her tænker jeg på, at visse dele af befolkningen måske vil tage sagen i egen hånd. Man finder måske på, at det er bedst at gå bevæbnet, og så ved vi slet ikke, hvad det udvikler sig til, hvis selvtægt skal blive det, man griber til, fordi man ikke mener, der bliver gjort nok. Vi kan jo se interviewer i TV og andre steder. Man kan opleve, når man rejser, at folks reaktion er overdreven.

Så kan man jo også spørge: hvorfor er den nu det? Her bliver vi nok nødt til også at se på medierne, ikke bare TV og video, men altså på selve de trykte medier, der slår det meget, meget stort op. Selv om man så ved, at der teoretisk er en meget lille risiko for overfald, hvis man ikke selv er beruset eller på anden måde går ind i nogle forhold, man ved kan give konsekvenser. Derfor bør vi nok måske også henstille, at man ikke slår det større op, end det er nødvendigt.

Men det er også utrolig nødvendigt, at vi ser på årsagerne. Jeg har i et svar fra justitsministeren fået at vide, at man under det kriminalpræventive råd har nedsat et særligt udvalg, der skal se på årsagerne, heriblandt også videovold og TV-vold. Her kunne vi så tage medieviolence ind. Jeg håber også, at familiens situation bliver inddraget her, og jeg håber, at vi på et tidspunkt inden så længe kan få noget at vide om, hvordan det går, og at udvalget er kommet til nogle resultater.

I dag har vi fokuseret stærkt på årsager, og fra kristeligt folkepartis side er vi ikke i tvivl om, at den dybereliggende årsag for en stor del er, at vi har forladt det kristne værdigrundlag, det, som har bygget vort folk op igennem århundreder, en respekt for Gud, en respekt for næsten. Det betyder ikke, at der ikke var lovovertrædere; det har der altid været, men det var meget mindre udbredt. Disse normer er svundet, mange føler sig rodløse, hører hverken til det ene eller det andet sted, har ikke noget at tro på, mange føler ingen mening med tilværelsen, og familien har spillet fallit, man hører ikke til nogen steder.

Derfor tror jeg, at det er uhyre vigtigt, at vi virkelig får kigget på mange børns og unges situation i dag.

Jeg tror, vi må erkende, at unge i dag også er blevet mere selvstændige. Det skal vi også kun være glade for, men jeg tror, vi skal lære at forstå de unge. Vi har en tendens til som

voksne – det gælder måske også forældre, det gælder skolen, og det gælder pædagoger forskellige steder, socialvejledere – vi er tilbøjelige til at sige: jeg ved nu alt sammen, hvad der er bedst for dig. Man taler ned, og man overbeskytter, i stedet for at man i langt højere grad skulle inddrage de unge, og det gælder også børnene, i et ansvar.

Her er det altså også, at familierne svigter, og ikke altid med egen skyld; man er tvunget til det, uanset om der er to eller der kun er én – fru Ebba Strange var inde på det. Enten har man slet intet arbejde, eller også må man være fuldtids ude. Jeg kan godt forstå, at f.eks. enlige mødre har behov for at komme uden for hjemmet, det er ganske givet, men vi bør nok satse på, at også enlige får en mulighed for f.eks. at kunne være hjemme, når børnene kommer fra skole, for at kunne nøjes med halvtid eller flextid, eller hvordan man nu kunne indrette det.

I det hele taget bør vi give meget større muligheder for, at børnene kan være i deres hjem og få lov til at vokse op med nogle pligter og noget ansvar. Jeg har talt med utallige forældre, der erkender, at sådan bør det være, men man er træt, og man er stresset, og så orker man altså ikke dette her, og så får børnene skældud; man har ikke tid til at tale *med* dem, man taler *til* dem og skælder ud. Det er sådan, det foregår i mange hjem, og det må give mange problemer for børn og unge; de søger væk fra det og ud på gaden.

Vi kunne også spørge hinanden, om vi måske har indrettet vort samfund helt forkert. Er der i grunden plads til børn og unge? Er det et nødvendigt onde, fordi slægten jo skal fortsættes, der skal være nogle til at overtage det engang, og det hører sig nu engang til, at man skal have et eller to børn og enkelte flere? Har vi egentlig brug for dem? Føler de, at de er med i familierne og hører til? Jeg kan tale om dette, fordi jeg har talt med utallige, også mine elever i skolen, der klart giver udtryk for, at man er der jo bare, man får sine lommepenge, men egentlig har man ikke så stor betydning.

Målet bør være dette, at man hører til i familien og har et ansvar, at der er et sted, hvor man kan gå hen, at der er nogen, der forstår én og holder af én.

Disse ting kan så suppleres. Jeg er ikke modstander af daginstitutioner, men de skal

[Inger Stilling Pedersen]

efter min og kristeligt folkepartis mening være et supplement, og de skal selvfølgelig være så gode som overhovedet muligt. Det kan være svært, som fru Ebba Strange var inde på. Hvilke normer skal de overtage af de normer, som forældrene ikke giver? Ja men så må samfundet jo være enig om, hvilke normer det er. Det kan være de normer, der hedder respekt for værdier, respekt for andre, og jeg tror, det er vigtigt, at man sætter meget, meget tidligt ind.

Men vi kunne også gøre meget for de unge i dag ved at give dem ansvar, give dem muligheder for at have steder, hvor de kan samles. Vi taler her om den restgruppe, som ikke søger til klubber, til spejderarbejde osv., som vi skal prioritere meget højt og støtte, alt det vi kan, men der er altså nogle, der ikke rigtig kommer med, og dem bør vi give nogle muligheder under ansvar. Vi skal passe på, at vi ikke hele tiden taler ned og siger, hvad der er bedst, men giver dem noget ansvar for deres ting. Det viser sig også, at de steder på skoler o.lign., hvor man har givet ansvar, er hærværket gået ned. Jeg kender det fra skolen, hvor jeg selv var; skal vi bruge pengene til reparation af toiletter el.lign., eller skal vi bruge dem til noget bedre? Det betyder umådelig meget, at man giver det ansvar, og det skulle man måske også tænke på, når vi har de store grupper af unge, som begår hærværk osv. Ja, hvorfor gør de det?

Det nytter ikke noget, at vi bare taler om, hvordan vi skal straffe, vi må også have med ind i billedet, at psyken er forskellig. Der er unge, der er nemmere end andre. Nogle har talt om den unge bankrøver. Ja men hvilken psyke ligger der bag, hvilken holdning har han? Det er ikke så let at sige, hvorfor han blev kriminel som 10-årig. Det kan være forholdene, men det kan altså også være psyken, der spiller ind, og han skulle måske have haft en ganske særlig støtte. Det er vigtigt – og det er også understreget i dag – for man ved faktisk godt, hvem der bliver kriminelle, hvem der er udsat. Og vi står bare og ser til, som børneårene og ungdomsårene kommer, i stedet for at sætte alle ressourcer ind og sige: hvad kan vi gøre i hvert enkelt tilfælde?

Vi ved også, at det er vigtigt, at man har noget at bestille, og jeg synes, det ville være en dejlig dag, den dag, vi i folketinget kunne erkende, at der var mulighed for, at alle yngre enten kunne få uddannelse eller arbejde.

Det kan gøres på forskellig vis, men vi ved, at det at gå ledig rundt, det, at der ikke er nogen, der har brug for én, giver store problemer. Dette vil jeg godt knytte sammen med familiepolitik. Når det gælder familier med småbørn, kunne man godt aflaste mange hjem ved at give kortere arbejdstid til børnefamilier. Vi behøver ikke nødvendigvis alle sammen have 35 timers uge, det kunne godt være, at vi skulle satse på at give de helt unge arbejde.

Jeg vil også nævne spiritus, som jo er nævnt flere gange i dag. Når vi skal have nedlagt landsbevillingsnævnet, hvilket betyder, at kommunerne selv skal afgøre, hvem der skal have bevillinger, håber jeg, at alle så vil støtte det.

Overholdelse af beværterloven, det vil sige, at der ikke udskænkes spiritus for unge under 18 år, alkoholfrie miljøer, der må virkelig sættes på en sanering af hele området. Jeg har tidligere nævnt styrkelse af spejderarbejde og idræt, og at SSP-samarbejdet bør ud til alle kommuner.

Og så spørgsmålet om straf. Det nytter selvfølgelig ikke at sætte folk i fængsel. Det er en måde, hvorpå vi isolerer dem, for at de ikke skal gøre det igen. Derfor spurgte jeg hr. Ole Espersen tidligere: når vi har fået dem ind – vi er jo nødt til det, fordi de udgør en fare – hvad gør vi så for at bringe dem tilbage igen? Det gælder om, at vi bruger nogle ressourcer her, for ellers bliver vi ved med at have den gentagne kriminalitet. Vi kan være enige om, at fængsel ikke hjælper, og derfor må unge mennesker ikke komme i fængsel. Jeg tror, det er vigtigt, at vi også her støtter de private organisationer – der findes mange med en holdning. Er der noget, der kan hjælpe unge ud af kriminalitet, så er det netop at møde noget med en holdning.

En anden ting, jeg ofte har mødt, er, at behandlingssystemet i kommunerne er alt for stift. Det gælder også behandling af narkomaner. Det går så forfærdelig langsomt og trevent, og alt imens dør narkomanen måske. Her er også noget at tage fat på, ja, vi kunne nævne mange ting.

Angsten for volden, som jeg startede med at sige, er nok langt større, end selve volden er, men vi kan gøre noget, hvis vi virkelig vil. Og så glæder jeg mig til den konference,

[Inger Stilling Pedersen]

vi skal have, hvor der kan blive en nærmere diskussion af emnet.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Der er kolossalt mange af fru Inger Stilling Pedersens ord, jeg er enig i, men jeg bliver nødt til at spørge fru Inger Stilling Pedersen om to ting:

Jeg nævnedede i mit indlæg, at 40 pct. af bistandsklienterne var enlige mødre. De har masser af tid til at være hjemme, både før børnene går i skole, og når de kommer hjem fra skole og om aftenen og altid. Tror fru Inger Stilling Pedersen, at børnene og de unge, der vokser op i disse hjem, har bedre forudsætninger for at blive kriminalitetsfri end de børn og unge, der vokser op i hjem, hvor mødrene går på arbejde?

Det andet spørgsmål stiller jeg, fordi fru Inger Stilling Pedersen jo også tilhører et parti, der er medlem af denne regering. Når nu fru Inger Stilling Pedersen taler så meget om de unges ansvar – hvad jeg også er enig i – og om, at de unge skal have et arbejde, hvorfor går denne regering så imod vores forslag om et ungdomsråd, hvorfor er denne regering så gået imod forslagene om en ungdomsgaranti?

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Med hensyn til de enlige mødre sagde jeg jo helt præcist, at det var vigtigt, og jeg forstod vigtigheden af at komme uden for hjemmet et vist antal timer om dagen. Jeg forstår nemlig til fulde, at det at gå hjemme og føle sig isoleret giver mange problemer for disse hjem. Men vi har dette alt eller intet, og derfor bør vi i langt højere grad se, om vi kan få folk i arbejde nogle timer, nogle dage. Jeg tror, det er uhyre vigtigt, for det har betydet meget for nogle kvinder at komme ud og få impulser, og når de kommer hjem, er de blevet gladere og friere af det.

Det, vi bare gør, er at sige, at det skal ske fra kl. 7 morgen til kl. 4-5 eftermiddag, og så skal man alligevel have overskud til en familie. Vi må kunne finde noget andet. Og selv om vi er i regering, skal der skaffes penge, og der skal et flertal til. Det betyder ikke, at vi ikke i alle de sammenhænge, hvor vi kan,

siger disse ting og prøver på at skabe forståelse for dem. Det er uhyre vigtigt, og jeg har selv sagt det alle de steder, hvor jeg har kunnet komme til det. Vi skal gøre alt for, at alle får en mulighed for at få lov til at virke – men der er måske nogle, vi ikke kan tvinge til det.

Jeg vil gerne her nævne en gruppe, som jeg mener vi skal passe på at vi ikke helt glemmer. Det er dem, der i dag er i tyverne, omkring 25 år, for jeg tror, at de unge, der kommer ud i dag, får det meget, meget lettere. Men der står en gruppe nu, som ikke har fået uddannelse, som ikke har noget, som er midt i tyverne, og som måske kan give os store problemer. Det mener jeg vi bør se på.

Pia Kjærsgaard (FP):

Ifølge forespørgerne har voldens opståen enten tilknytning til boligbyggeriet, det kulturelle mønster, uddannelsesområdet eller det sociale område, og man har så bedt statsministeren om at oplyse, hvad han vil gøre inden for disse områder, så volden ophører.

Jeg synes, det ville være mere naturligt at rette forespørgslen til justitsministeren end til statsministeren, men man har jo nok valgt at rette den til statsministeren ud fra den betragtning, at han er ligesom vores alle sammens far, og det er selvfølgelig samfundets skyld, at der er så megen vold, som der åbenbart er.

Det er nok vanskeligt, ja, stort set umuligt for forespørgerne at dokumentere, at volden er opstået inden for disse fire områder. Det er selvfølgelig klart, at dårlige boligforhold i specielle områder måske kan være årsag til voldsom optræden fra beboernes side, men det behøver så afgjort ikke at være årsagen.

Jeg er nok ikke den eneste, der har undret sig over, at forespørgerne ikke har spurgt, hvad der sker på det strafferetlige område, for det er for mig endnu mere vigtigt. Forespørgerne kunne også have spurgt, hvad der kunne gøres på det pædagogiske område. Det er jo god socialistisk tankegang, at vore børn skal passes af fremmede specialister udi børnepasning, i stedet for at man giver familien mulighed for eller lejlighed til at give barnet den rette opvækst i egne og trygge kår.

Netop den vattede holdning, der viser sig ved domsafsigelser, er helt klart grundlag for

[Pia Kjærsgaard]

nødvendigheden af at stramme straffeloven gevaldigt op. Det ville der faktisk være fornuft i, ikke fordi samfundet skal være specielt hævngherrigt, men for at understrege, at vold vil vi under ingen omstændigheder acceptere. Det har givetvis en præventiv virkning, men desværre har venstrefløjspartierne – og dér regner jeg specielt socialdemokratiet med – haft en negativ indflydelse på, hvordan vi skal behandle forbrydelser herhjemme. Man har fra den side, altså regnet fra socialdemokratiet og ud til forespørgerne, fokuseret alt, alt for meget på forbryderne og deres fremtid, uden at sørge for, at forbrydelserne mindskes ved en hårdere straf. Derfor – og det er man jo allerede i gang med at diskutere – behøver man en hurtig behandling i sager angående varetægtsfængsling og omgående strafafsoning, efter at dommen er faldet. Det er ting, som fremskridtspartiet helt og fuldt kan støtte, og ting, som vi selvfølgelig går ind for.

Hvad VS forestiller sig at uddannelsesområdet kan gøre for at nedbringe volden, er tilsyneladende også et uafklaret problem, som VS mener regeringen skal gøre noget ved. I det hele taget mener jeg, at det er en helt forkert påstand, at man mere eller mindre giver samfundet skylden for kriminaliteten, som VS her gør det.

Vi kan alle sammen blive enige om, at volden skal bekæmpes, men efter fremskridtspartiets mening er de områder, VS her nævner, altså ikke de samme områder, som fremskridtspartiet ønsker at bekæmpe volden gennem. Vi ønsker helt klart en større tryghed. Jeg tror ikke, VS eller den øvrige venstrefløj vil være med til at give denne større tryghed. Jeg har også hørt på diskussionen heroppe vedrørende enlige mødre og daginstitutioner. Jeg ved godt, at socialdemokraterne praler af, at de nedsatte arbejdsugen til 40 timer; de har jo i virkeligheden sat den op til 80 timer, for det er faktisk nødvendigt, at begge ægtefæller arbejder, så jeg kan ikke rigtig se, hvor formindskelsen er henne.

Den dagsorden, som jeg kan forstå det samlede ting går ind for, indeholder forslag om afgivelse af redegørelser inden for det socialpolitiske, kulturpolitiske, boligpolitiske og uddannelsespolitiske samt det retspolitiske område – ja men det ved vi jo faktisk alle sammen ikke løser nogen problemer. Det er en form for syltekrukke, en form for dårlig

samvittighed over for befolkningen, fordi befolkningen vil selvfølgelig gerne have, at der sker noget. Vi havde socialministerens handicapredagerelse til behandling i folkettingen i går, og hvad skete der? Der skete det, at samtlige partier gik op og omtalte deres eget udmærkede partiprogram, men der kom intet konkret ud af det. Jeg synes faktisk, det er en falliterklæring, at den borgerlige regering kan gå med til den dagsorden, som er foreslået, og fremskridtspartiet har valgt at sige fra.

I stedet for vil vi fremsætte vores eget forslag til dagsorden, som lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

Folketinget pålægger regeringen hurtigst muligt med henblik på vedtagelse i indeværende forår at fremsætte forslag om de fornødne lovændringer, så grove voldsforbrydere ikke fortsat sættes på fri fod, når de har været fremstillet for en dommer.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne spørge fru Pia Kjærsgaard, hvad hun bygger sit udsagn på, når hun siger, at det givetvis har en præventiv virkning at stramme straffeloven. Alt, hvad jeg har prøvet at sætte mig ind i om dette emne, fortæller mig, at vi ved meget lidt om straffens generalpræventive virkning, som vi kalder det, og det vil sige den virkning, det har i henseende til at få andre mennesker til ikke at begå forbrydelser. Derfor synes jeg, det er interessant, at fru Pia Kjærsgaard kan sige, som hun siger. Jeg vil gerne have at vide, hvad hendes kilder er, hvad hun bygger det på.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Ja men det er jo sandheden, fru Ebba Strange, at der egentlig ikke sker så forfærdelig meget ved at udføre en grov voldsforbrydelse. Som vi har været inde på tidligere i

[Pia Kjærsgaard]

dag, er det for mig at se sådan, at det, man slår ned på i dette samfund, er økonomisk kriminalitet, som man burer folk inde for i flere år. Jeg tvivler faktisk på, om det dér har så fantastisk stor virkning; dér tror jeg måske at en fængselsstraf er en dårlig løsning. Jeg vil heller ikke sige, at fængselsstraf er det bedste, men for mig at se er der ikke noget andet at stille i stedet. Det, der har været fremført fra hr. Bernhard Baunsgaards side om, at forbryderne skulle ud og pleje omgang med deres ofre, er så – jeg havde nær sagt – trekvart åndssvagt, at det kan kun komme fra radikal side.

Formanden:

Det er godt, det kun var nær sagt.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg er glad for, at fru Pia Kjærsgaard rettede det, hun sagde i første omgang, for i anden omgang sagde hun nemlig, at hun nok tror, det er det eneste, der hjælper, og så er vi mere på lige bane, for så begynder vi at diskutere, hvad vi tror, og det er jo noget andet end at stå heroppe og sige, at det givetvis hjælper kun at sætte folk i spjældet.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Med hele den bredde, denne debat har, og på grundlag af den forespørgsel, der er stillet, er jeg lidt ked af, at man i så høj grad er kommet ind på at drøfte begrebet vold. Det er et af problemerne, og det skal naturligvis også med ind i det redegørelsesarbejde, der er, men jeg synes ikke, det skal slutte med, at vi kun kommer til at tale om dette begreb, og allerede af den grund vil det ikke være muligt for min gruppe at stemme for den af fru Pia Kjærsgaard foreslåede dagsorden, og mig bekendt er der ikke stillet andre forslag endnu. Det kan være, det kommer.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Ja, man må jo erkende, at der fra folketingets talerstol meget hurtigt kan udvikle sig en strid om ord, og det er vel egentlig også meningen. Men »givetvis« eller »tror nok« – ja men fru Ebba Strange, det er jo fakta, at det

er utrolig mildt, en voldsforbryder bliver dømt i Danmark, hvis han i det hele taget bliver dømt, og det er efter min mening faktisk det eneste middel, samfundet kan sætte ind mod voldsforbrydere. Der må en straf til, og den eneste mulighed, jeg kan se, er hurtig dom, hurtig afsoning og meget få foranstaltninger, hvormed man forsøger at gøre tilværelsen så uendelig nem og fokuserer på voldsforbryderne, fordi de eventuelt er blevet taget for tidligt fra potten, eller hvad der kan være grunden til, at det er gået så galt, som det er. Vi bliver simpelt hen nødt til af hensyn til den almindelige retsfølelse i befolkningen at straffe hårdt, for at samfundet kan vise, at man ikke vil acceptere den slags forbrydelser.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Joanna Rønn (S):

Jeg skal i mit indlæg beskæftige mig med de socialpolitiske aspekter. Kriminaliteten har jo ofte sammenhæng med dårlige sociale forhold og manglende udfoldelsesmuligheder; det har allerede været sagt flere gange. I de seneste år er vilkårene for de dårligst stillede blevet forringet i stedet for forbedrede, som man jo kunne have forestillet sig. Arbejdsløsheden har øget presset på det sociale system, og det har bl.a. bevirket, at man har manglet tid til det forebyggende og opfølgende arbejde.

Efter socialdemokratiets opfattelse bør forebyggelse prioriteres i langt højere grad. Det gælder både forebyggelse af kriminalitet, af sociale problemer og af alkohol- og stofmisbrug, som jo også tit er årsager til kriminalitet. Det er mest hensigtsmæssigt og billigst, det ved enhver, men alligevel tager man ikke de fornødne politiske initiativer. Der er faktisk brug for at udvide statsrefusionen til også at omfatte rådgivning og vejled-

[Joanna Rønn]

ning i stedet for den omlægning og på længere sigt afskaffelse af bloktilskudene til kommunerne, som regeringen har gennemført. Kommunernes muligheder for en aktiv indsats forringes. De rammer – og man har jo talt så meget om rammer her – som staten giver kommunerne, begrænser i allerhøjeste grad deres handlefrihed.

I dag kendes allerede en række gode arbejdsmetoder i forbindelse med det opsøgende og forebyggende arbejde; de skal bruges meget mere og ikke kun som forsøg. Det er udmærket med forsøg, men der er en tendens til, at man hiver alle de gamle ideer frem af skuffen og kalder dem forsøg og nytænkning. Selvfølgelig skal der sættes på forsøg, nye aktiviteter og brug af fantasien, men vi kender jo allerede mange arbejdsmetoder, der kan anvendes som en helt naturlig del af den daglige hverdag, f.eks. miljø- og netværksarbejde, men de bruges alt for lidt.

Her er også allerede nævnt samarbejdet mellem socialforvaltning, skoler og kulturforvaltning og politi. Dette SSP-samarbejde er udbygget i de seneste år, og man har mange gode erfaringer med etablering af fælles projekter. Dette arbejde bør intensiveres og styrkes. Også ungdomsrådgivningen bør udbygges, og indsatsen i forhold til de unge må koordineres bedre. Der er brug for en socialpædagogisk indsats især for at hente de svageste grupper med, som vi også har talt om, og der er brug for at motivere de unge til at opføre sig med hærværk og kriminalitet. Det drejer sig om at finde deres fritidsbehov og få dem ind i hensigtsmæssige aktiviteter, og her er der brug for et udbygget samarbejde med foreningslivet.

Der er også et stort behov for klubaktiviteter for unge over 18 år, og det er absolut nødvendigt, at også de får et sted at være og dér oplever reel medindflydelse og ansvar, noget, som de øvrige oplæg har lagt vægt på.

I det hele taget bør der etableres aktivitets- og familiecentre i lokalmiljøet, hvor der kan igangsættes aktiviteter, og hvor børn, unge og familier kan støttes i løsningen af deres problemer. En omlægning af indsatsen og høj prioritering af det forebyggende arbejde vil være en god investering i fremtiden.

Jeg er glad for, at der faktisk over hele linjen er udtrykt vilje til en indsats, og jeg glæder mig til at se de helt konkrete forslag,

der kan forbedre de sociale vilkår i samfundet – der er hårdt brug for det.

Jimmy Stahr (S):

Det kan efterhånden være lidt mærkeligt at beskæftige sig med dansk politik – man kommer ud for mange mærkelige oplevelser, f.eks. en dag som i dag, hvor man starter med at rose den konservative statsminister, og så ender dagen med, at man stemmer for en VS-dagsorden. Det er et billede af, hvordan det efterhånden går. Men jeg synes også, det er dejligt, at vi for en gangs skyld har en afslappet debat om det meget vigtige område kriminalitet, en debat, hvor folk får lejlighed til at sige nogle væsentlige ting. For bare nogle år tilbage var det nok ikke gået på den måde. Nu har vi jo altså en konservativ justitsminister og en konservativ statsminister, og så foregår denne debat lidt anderledes. Havde det været en socialdemokratisk justitsminister, er jeg sikker på, at både fru Agnete Laustsen og fru Annelise Gotfredsen og forskellige andre på dette tidspunkt havde været oppe at svinge pisken over socialdemokratiets slaphed og eftergivenhed over for kriminelle og fremsat ønske om, at man skulle lukke Danmarks Radio, Christiania og forskellige andre ting. Nu foregår det åbenbart lidt mere afslappet, og vi kan alle sammen tage det lidt mere roligt, også de, der er i institutionerne rundt omkring; de får nu ikke at vide, at de skal lukke, som de gjorde tit under de tidligere debatter.

Men for at dette her ikke skal være en skamrosning af regeringen, er der i hvert fald nogle ting, jeg vil tillade mig at lære regeringen. Ud fra et gammelt pædagogisk synspunkt lærte vi på seminariet, at det ikke var det, man sagde til børn, der hjalp noget. Børn gør ikke, som man siger til dem; børn gør det, som vi voksne gør, altså de efterligner os. De tror på det, vi gør, og ikke på det, vi siger, kort sagt. Egentlig tror jeg, man kunne udvide det fra børnene til alle mennesker, og jeg tror også for nu at tage en helt anden gruppe med ind i billedet, at kommunerne har det på samme måde, altså de lægger ikke så meget mærke til det, vi siger her. Jeg synes, det er fantastisk godt, at regeringens medlemmer og de borgerlige ordførere den ene efter den anden står her og siger: det er ude i lokalsamfundet, det sker; det er

[Jimmy Stahr]

derude, der skal ske noget, og vi er alle sammen meget glade for alt det, de gør ude i lokalsamfundet. Det er de pæne ord, vi står og siger.

Men hvad er det, der sker? Der sker det, at man laver nedskæringer, man pålægger afgifter og det ene med det andet, og det er handlingen: Ordene er det ene, og handlingen er noget andet. Jeg er faktisk overbevist om, at man f.eks. ude i de lokale områder lægger mere mærke til handlingen end til ordet.

Jeg vil tillade mig at nævne Borup, som er en lille stationsby på Midsjælland. Der har der i lang tid været behov for en ekstra fodboldbane, ikke, som man måske kunne tro, for, at vi ældre skulle træne dér, men fordi der er kommet en masse nye unge ind i klubberne derude. Men hvad er der sket? Den planlagte fodboldbane er blevet stoppet her den 1. januar på grund af regeringens handlinger, ikke på grund af regeringens ord, for de er gode nok, og det vil jeg godt rose for, men på grund af handlingerne.

Det er derfor, jeg i hvert fald også vil sige til kulturministeren: det er udmærket, at vi nedsætter alle disse udvalg om breddeidræt, motionsidræt osv., og siger, at vi vil gå ind for det, men jeg tror også, vi skal vise det i handling. Jeg tror altså, at regeringen skal vise disse holdninger i handling: vi behøver egentlig ikke at afvente et breddeidrætsudvalgs betænkning for at vide det, for statsministeren stod jo og sagde, at det er meget vigtigt, at vi gør noget for foreningslivet. Derfor behøver vi ikke at vente så længe på at handle på disse områder, eller man kunne måske sige: vi behøver ikke at vente på at lade være med at handle sådan, som man har handlet i visse tilfælde.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Der blev nævnt et par konkrete sociale spørgsmål undervejs i debatten, og jeg vil tage det sidste først.

Fru Joanna Rønn var inde på, at kommunerne i højere grad skulle udøve rådgivning og vejledning, men det hjalp vi dem ikke til herindefra. Jeg vil gøre fru Joanna Rønn opmærksom på det lovforslag, jeg fremsatte før jul om hele bistandslovsområdet og kontanthjælpsområdet. Der foreslår vi, at man indfører et retsprincip og altså takster efter bi-

standsloven, og det gør vi netop på baggrund af et forsøg, der har løbet i 14 kommuner, og som har vist, at det også giver kommunerne bedre tid og kraft til at bruge nogle ressourcer på det, der hedder rådgivning og vejledning.

Jeg er helt enig med fru Joanna Rønn i, at det er en vigtig indsats ikke bare i forhold til det emne, vi taler om i dag, men i det hele taget, at man prioriterer således, at der også bliver bedre tid og mulighed til rådgivning og vejledning.

Fru Ebba Strange var især optaget af spørgsmålet om de enlige mødre og nævnte de enlige mødres uddannelsesforhold og uddannelsesmuligheder. Så synes jeg også, det er nødvendigt at gøre opmærksom på, at vi fra regeringens side netop har henstillet meget kraftigt til kommunerne, at man i så høj grad som muligt netop giver uddannelses tilbud til de enlige mødre. Det har vi bedt dem om i henhold til bistandslovens § 42, og det er selvfølgelig ord, men det har altså vist sig, at kommunerne også i handling i høj grad har gjort noget ved det ud fra den filosofi, vi alle sammen kan være enige om, nemlig at det bedste i den situation må være at finde et uddannelses tilbud af det indhold og den varighed, der skal til for at give den pågældende den selvtilid, som er så afgørende, også når vi taler om den pågældendes rolle som opdrager.

Jeg vil endvidere nævne et andet område, hvor man prøver at gribe tingene lidt anderledes an i det lokale arbejde. Vi har beklageligvis nogle situationer, hvor man må anbringe børn og unge uden for hjemmet enten på institution eller i familiepleje. Der prøver man nogle steder at udøve den sociale indsats i hjemmet i stedet for at skille familien ved at sende det unge menneske i familiepleje eller på døgninstitution. Man er altså blevet mere og mere opmærksom på, at nogle af de problemer, der kan opstå med børn og unge, og som senere kan give anledning til kriminalitet, måske bør løses i forhold til familien.

I det hele taget tror jeg, det er vigtigt, når vi taler om disse problemer, at vi ser tingene lidt på tværs. Det er altid vigtigt, men det er måske specielt vigtigt her, at vi ikke er så fokuserede på, hvilket udvalg i kommunen det hører under, eller hvilket ministerium det hører under, og der er jo også blevet lagt op

[Socialministeren]

til i forespørgslen, hvordan vi bedre kan se tingene lidt på tværs.

En af de ting, der er brug for i kommunerne – det fungerer vel nogle steder, men ikke så godt alle steder – er et bedre samarbejde mellem socialforvaltning og kulturel forvaltning, altså et bedre samarbejde mellem skoleområdet og socialområdet. Der er ikke nogen tvivl om, at der kunne spares ikke bare penge, men også mange store menneskelige omkostninger, og der ville ligge en stor forebyggelse i, at man satte ind med en indsats på et tidligere tidspunkt over for nogle af disse børn og unge. Det forudsætter selvfølgelig bare det helt naturlige, at man har et bedre samarbejde mellem skolesektor og socialsektor.

Hr. Lenger gjorde nogle betragtninger, som jeg gerne vil kommentere. Hr. Lenger nævnte, at det var vigtigt, når vi talte om forebyggelse af kriminalitet, at vi var opmærksom på nogle af de store problemer, der kunne opstå på grund af den fysiske planlægning, på grund af boligmiljøer uden erhverv osv. Jeg vil meget gerne tilslutte mig de betragtninger om den selverkendelse, der kan ligge i, at vi troede, vi gjorde det så godt, da vi sanerede ud og byggede de fine og strømlinede boligområder, og hvor vi samtidig – og det var vi vel stort set fælles om – gjorde det flot og fint, men nærmest kemisk rensset for erhverv.

Jeg tror, det vil være positivt og konstruktiv, hvis vi både herinde og ude lokalt er opmærksom på, at det er skadeligt at vokse op i et boligmiljø, der er kemisk rensset for erhverv eller lidt rod, eller hvilket udtryk vi nu skal bruge. Jeg tror, det ville være et gode, at vore miljøer i det hele taget gav lidt mere plads til forskelligartethed. Det er i hvert tilfælde et synspunkt, jeg mener hører med i den socialpolitiske diskussion; det er ikke ligegyldigt ud fra en socialpolitisk betragtning, hvordan vi planlægger disse ting.

Det, jeg synes vi skal prøve at lægge vægt på, og som også flere af ordførerne har været inde på, er, at vi skal udøve vores sociale indsats på en lidt anden facon en gang imellem. Man kan vel kort sige, at der måske er kommet lidt for mange skriveborde, at indsatsen i højere grad skal laves ude i miljøerne, på gadeplan, efter barfodsprincipper eller lign. Det er fantastisk væsentligt, synes jeg, som hr. Lenger var inde på, at slå fast, at der

ikke kun er tale om en isoleret social indsats, men at der er tale om nogle fællesskabsaktiviteter, om nogle kulturelle tilbud, selv om vi nok skal passe på med i de sammenhænge at bruge ord som »social« og »kulturel« over for de personer, vi gerne vil i kontakt med. Det er fantastisk vigtigt, at nogle af de ting, der bliver sat i sving, er selvorganiserede, at det ikke har institutionspræg, og at der også bliver mulighed for en økonomisk dispositionsfrihed inden for en bestemt ramme.

Det sidste princip, dette med et puljebeløb til en bestemt aktivitet, men med frihed inden for en sådan ramme, er noget, jeg faktisk prøver på i det hele taget inden for det sociale område at slå et slag for, ikke bare af hensyn til de ansatte, men i høj grad også af hensyn til brugerne.

Jeg tror, man skal lægge til grund i det hele taget, når det gælder den gruppe, vi taler om, at de ikke er svage i den forstand, at de ikke har en mening om, hvad de vil, og hvad de synes. Jeg tror såmænd ofte, de har meget klare og stærke meninger om deres ønsker om aktiviteter, om samfund osv. Derfor tror jeg også, det er rigtigt at slå fast, at man skal møde dem med tillid og give dem mulighed for også selv at sætte nogle ting i sving, så det ikke kun er kulturarbejdere eller socialarbejdere, der kommer og sætter ting i sving for dem.

Men hele princippet om indsatsen i miljøet på gadeplan er der egentlig ikke, så vidt jeg kan overskue det, nogen begrænsninger af i de regler, vi har i dag; det kan kommunerne efterleve inden for det system, vi har i dag. Jeg skal ikke udelukke, at der kan være en regel hist og pist i lovgivningen eller i det administrative system, der forhindrer det, men det er ikke dér, problemet ligger. Problemet ligger vel nogle steder deri, at man føler, man støder på nogle andre barrierer, hvis man ønsker at lave en sådan indsats på gadeplan.

Derfor er det min plan at prøve at samle nogle af de erfaringer, man har gjort forskellige steder, hvor man har lavet miljøarbejde, og det har man jo gjort mange steder. Nu prøver vi at høre på nogle af de resultater, der er kommet ud af det, og i lige så høj grad at høre på, hvad det er for nogle barrierer, man er stødt på ude lokalt i de diskussioner. Disse erfaringer prøver vi at samle, hvorefter vi laver en konference om hele

[Socialministeren]

problematikken i forbindelse med miljøarbejdet inden for det sociale område; det bliver sandsynligvis engang i maj. Det er altså et forsøg på at skubbe i retning af, at der skal være færre skriveborde og mere nærhed til de brugere, man gerne vil gøre en indsats over for. Jeg mener, at man også herigennem har langt større mulighed for at få kontakt med den gruppe børn og unge, det gælder, og forhåbentlig også i et samarbejde med skolerne, der gør, at det er noget, der føles inde på kroppen, og ikke bare noget, der bliver omtalt som handlingsplaner eller flotte initiativer.

Jeg vil altså prøve gennem en sådan konference at skubbe på, ikke bare af hensyn til det emne, vi har på dagsordenen i dag, men i det hele taget ud fra en socialpolitisk betragtning, sådan at vi kan inddrage erfaringer og være med til at bringe disse erfaringer videre i det lokale arbejde, der skal udføres. Mange kommuner er gået i gang inden for det offentlige system, og der er jo en række private frivillige organisationer, der altid har arbejdet på den facon. Men som sagt er man både inden for det private og inden for det offentlige på det sidste i langt højere grad blevet opmærksom på den værdi, der kan ligge i den helt nære indsats, hvor man tager udgangspunkt i menneskene og i problemerne og ikke så meget i reglerne, eller hvilket udvalg det nu hører under i kommunen. Jeg vil gerne være med til at presse på i den proces.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Hr. Jimmy Stahr var sædvanen tro – og det vil jeg gerne takke hr. Jimmy Stahr for – så elskværdig at beskæftige sig med idrættens betydning i relation til denne debat. Jeg er ganske enig med hr. Jimmy Stahr i, at idrætten naturligvis kan yde et væsentligt bidrag til de bestræbelser, som vel alle er enige i, på at imødegå kriminalitet ved at engagere ikke mindst børn og unge i andre, mere perspektivrige engagementer.

Derimod – og det kan muligvis skyldes, at jeg ikke har gået på seminarierne – havde jeg noget svært ved at forstå hr. Jimmy Stahrs bemærkninger om, at det ikke skulle være værd at vente på betænkningen fra et breddeidrætsudvalg, som jeg havde forstået vi havde nedsat i fuld enighed og med temme-

lig pæn begejstring fra selv socialdemokratiets side, eller at det var halvspildt arbejde, fordi regeringen alligevel lægger en anlægsafgift på kommunerne for en eller anden periode. Jeg er ganske uenig med hr. Jimmy Stahr. Man kan kun forsvare det synspunkt, hvis man mener, at den gældende fritidslovgivning er tidssvarende og er i overensstemmelse med virkeligheden i kommunerne. Det tror jeg ikke den er. Man kan kun finde breddeidrætsudvalget ligegyldigt, hvis man mener, at de gældende foreningsformer er i stand til at opsuge ikke mindst den gruppe unge, som vi i dag har beskæftiget os meget med i denne debat. Det mener jeg ikke organisationerne er rustet til i øjeblikket, men jeg håber meget på, at de skal blive det.

Jeg mener heller ikke, man kan betragte breddeidrætsudvalgets arbejde, anbefalinger og gode råd til kommunerne om, hvordan man kunne lave mere besparende idrætsanlæg rundt omkring, som ligegyldige, og jeg tror faktisk, det vil interessere mange både i kommuner og i organisationer at få offentliggjort de undersøgelser, som vi nu har sat i sving, om, hvordan det egentlig fungerer rundt om i kommunerne.

Det tror jeg egentlig også hr. Jimmy Stahr mener, og derfor kunne jeg ikke rigtig se hr. Jimmy Stahrs pointe, men det kan jo stadig væk være, fordi vi har en forskellig baggrund.

Hr. Ole Espersen har tidligere på dagen beskæftiget sig med problemerne i forbindelse med TVs skadelige indflydelse på børn og unge, og hr. Ole Espersen så en fare for, at et delvis reklamefinansieret TV 2 ville føre yderligere ulykker eller problemer med sig.

Som jeg forstod hr. Ole Espersen, var det dels reklamerne i sig selv, dels den indflydelse, de måtte få på programmerne, der var et væsentligt problem for socialdemokratiet. Det er det sandelig for os alle sammen. Derfor har det også for det radikale venstre og regeringen været af betydning under TV 2-forhandlingerne hele tiden at lægge til grund, at Europarådets rekommandationer om principper specielt for reklamer i relation til børn var et minimumskrav, man måtte stille. Der vil med andre ord blive indført langt skrapere regler for reklameprogrammer for børn, end der i dag eksisterer for almindelige TV-programmer for børn, der som bekendt foregår uden reklameindslag.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Hvad angår programpolitikken i et delvis reklamefinansieret TV 2, kan man selvfølgelig have forskellige opfattelser af, hvad resultatet vil blive, men det er i hvert fald ubestrideligt, at en væsentlig del af de mange timer, vi efterhånden har forhandlet om TV 2, er gået med at diskutere, hvorledes vi kan sikre de nok så omtalte vandtætte skodder mellem reklamedel og programvirksomhed. Jeg forstår altså ikke hr. Ole Espersen. Det undrer mig, at man i dag i denne debat kan lægge så megen vægt på at undgå skadevirkningerne fra reklamerne, samtidig med at socialdemokratiet ikke på noget tidspunkt under alle disse mange timers forhandlinger, hvor emnet var på dagsordenen, har følt sig fristet til at forsøge at komme med bud på, hvorledes disse skadevirkninger kunne undgås. Man har holdt sig fornemt tilbage fra at drøfte emnerne, når andre har beskæftiget sig med dem, men i dag kan man altså fremhæve dem. Jeg forstår ikke denne tilbageholdenhed fra socialdemokratiets side, men med et blik på uret kan jeg sige, at det kan jo da stadig væk nås.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Jeg ved ikke, om det skyldes kulturministerens og min forskellige baggrund, men det er i hvert tilfælde åbenbart manglende pædagogiske evner fra min side, hvis det eneste, kulturministeren kunne få ud af mit indlæg, var, at jeg skulle have sagt, at breddeidrætsudvalgets arbejde var ligeegyldigt. Det mener jeg ikke jeg har sagt, og hvis jeg overhovedet har sagt noget, der kunne tolkes i den retning, vil jeg gerne for kulturministerens skyld i hvert fald skære det ud i pap, og jeg vil også gerne hænge det op, hvis det skal være. Jeg mener, at breddeidrætsudvalgets arbejde er overordentlig vigtigt, og med denne regering bliver det endnu vigtigere, at vi får det arbejde gennemført og gjort virkelig omhyggeligt. Det eneste, jeg påpegede, var, at det nok ville gøre det svært for breddeidrætten, hvis denne regering havde bombet idrætten tilbage om ikke til stenalderen – det er så meget sagt – men så nogle år tilbage, inden breddeidrætsudvalget overhovedet kom med sit arbejde, så de skulle begynde på et lavere plan. Det var det, jeg sagde, og ikke spor andet. Nu er det i hvert tilfælde

sagt, tror jeg, i et sprog, som kulturministeren også kan forstå.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg vil også gerne sige et par ord til kulturministeren, selv om jeg måske træffer kulturministeren kl. 14.00; det lød jo lidt dramatisk i Radioavisen, men vi kommer i hvert fald.

Jeg tog mit udgangspunkt i statsministerens tale ved nytårstide, hvor statsministeren med rette beklagede, at vi i dette samfund – og vi er nok alle ansvarlige – har hæftet os alt for meget ved det materielle, har dyrket materialismen. Men når vi nu beskæftiger os med børn og unge og kriminalitet, og når vi er enige om, at materialismen kan have befordret den kriminalitet, som statsministeren henviste til, så kan jeg ikke lade være med at sige til kulturministeren som min bestemte mening, at reklamefjernsyn, og hvad deraf følger, dog ikke kan betyde andet end en yderligere understregning og accelerering af den materialistiske holdning i samfundet. Det tror jeg at reklamebranchen håber og beder til at det bliver – naturligvis, for det er derfor, de laver deres reklamer, og jeg synes, det er i strid med statsministerens fornuftige nytårsord.

I øvrigt er det interessant, når man taler om reklame-TV, at man taler om etiske regler af hensyn til børnene, man taler om vandtætte skodder for at undgå risici for børnene, man taler om etisk råd, der skal passe på børnene, fordi vi skal have reklamer; ja men så var det dog bedre og mere konsekvent at sikre at lade være med at få de reklamer. Hvad i alverden skal vi med noget i vores medier, som vi skal lave en masse etiske regler om, som vi skal omgærde med vandtætte skodder, fordi man åbenbart også fra regeringspartierne side synes, der er en vis risiko for børnene dér? Jeg synes, det ville være mere konsekvent at indtage den holdning, vi har, for vi kan sagtens overleve i vores samfund uden reklamerne.

Socialministeren gjorde nogle interessante bemærkninger om den opsøgende virksomhed på gaderne, og jeg vil gerne spørge, om vi ikke kunne få lidt mere præcist at vide, hvad man tænker på. Det er jo ikke en ny idé, for der er ingen, der er begejstret alene

[Ole Espersen]

for skriveborde. Men hvad er det for en opsøgende virksomhed, som socialministeren vil understøtte? Hvem er det, og over for hvem skal det være? Hvilke grupper af børn? Hvem skal lave den opsøgende virksomhed? Vi fik at vide, at de skulle være barfodede, men det var sådan set det eneste, vi fik at vide. Hvem er det, der skal foretage den? Hvis ministeren har disse planer, ville det være godt, for at få lidt mere konkret ind i debatten i dag, hvis vi kunne få afsløret nærmere om, hvad det går ud på.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jer ser naturligvis frem til mødet med socialdemokratiet kl. 14.00 og skal da gerne sætte vand på til kaffe så hurtigt som muligt.

Hr. Ole Espersen kan ikke for alvor fremstille situationen, som om det, vi nu har drøftet i månedsvis om et TV 2, er spørgsmålet om, hvorvidt vi skal have reklamer i TV eller ej. Vi får reklamer i TV. Hr. Ole Espersens eget parti har været med til – og det er vi dybt taknemlige for – at åbne vejen for et hav af reklamefinansierede programmer fra alle mulige steder i verden og i verdensrummet. Det synes jeg der var perspektiv i, og jeg mener ikke, det på nogen måde ville være rimeligt i et demokratisk samfund at holde disse informationsmuligheder væk fra den danske befolkning. Men lad være med at fremstille det, som om et flertal i folketinget nu skal stå og tage stilling til, om vi skal have reklamer eller ej. Vi har reklamer i TV, og vi får reklamer i TV. Hvorfor skal vi have etiske regler, og hvorfor diskuterer vi vandtætte skodder? Fordi vi i det TV 2, som vi selv er ansvarlige for at lave lovgivning om her i folketinget, gerne vil gøre det på ordentlig måde; men vi kan da ikke holde reklamer væk fra børn fra alle mulige andre udenlandske programmer, uanset hvad der sker med et TV 2.

Jeg ville råde hr. Ole Espersen til at fremsætte et lovforslag, hvorefter man simpelt hen forbyder fjernsyn, det er den eneste måde, man kan fjerne de skadevirkninger på, hvis man ikke vil være med til at forsøge at gøre i hvert fald det, vi selv har kontrol over, på en pæn og ordentlig og for børnene rimelig og ansvarlig måde. Det må være mit eneste råd til hr. Ole Espersen; man kan ikke

sætte sig mellem syv stole, som hr. Ole Espersen gør i øjeblikket.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Hr. Ole Espersen spurgte direkte, hvem det er, der skal lave denne indsats på gadeplan, og hvem det er, der denne indsats skal udøves over for. Ja men det er da heldigvis ikke noget, som vi skal sidde herinde og lave nogle ganske bestemte regler, cirkulærer og kriterier for. Nej, det er faktisk noget, man er startet på rundt omkring lokalt i kommunerne, og det foregår ganske enkelt på den facon, at man kommer lidt i kval nogle steder og siger: ved I hvad, vi har hidtil grebet tingene an på den gode, materielle, socialdemokratiske facon, at vi endelig skal have flere regler, institutioner, ansatte og ressourcer, så har vi løst alle problemerne. Alligevel viste det sig, at det ikke medførte, at vi løste alle problemerne; derfor vil vi prøve at gribe det an på en anden måde, vi vil prøve at tage udgangspunkt i menneskene, problemerne, lokalsamfundene. Så siger man: vi vil prøve at lave nogle aktiviteter f.eks. i et større miljøområde, hvor der er mange sociale problemer, og hvor der er problemer med børn og unge. Man siger: måske kan vi – og det er i mange tilfælde fra kommunens side – ved at sætte nogle folk hen i selve miljøet som igangsættere og hjælpere til aktiviteter få fat i nogle af disse børn og unge. Barfodet eller ikke barfodet er det altså udtryk for, at man tager udgangspunkt i folks egen situation. Det bobler det faktisk af mange steder rundt i kommunerne: det gør man i Holstebro, det gør man i Århus, og det prøver man at gøre i København, så det er faktisk i sving, men det er ikke så meget i sving, som jeg godt kunne ønske mig. Det er som sagt derfor, vi prøver at samle nogle af disse erfaringer sammen for at kunne udbrede det til andre kommuner og andre områder, således at de prøver at tage udgangspunkt i de eksisterende miljøer, problemer og mennesker. Der kommer ikke et fint regelsæt eller kriterium fra min side om, hvem der skal lave det og over for hvem, for det drejer sig om, hvordan de forskellige miljøer i kommunen oplever der er problemer. Desuden er der som sagt også nogle frivillige organisationer, der går aktivt ind i den måde at arbejde på. Jeg tror, det er vigtigt, fordi man ved at bruge den måde i

[Socialministeren]

højere grad tager udgangspunkt i en respekt for de mennesker, man gerne vil prøve at hjælpe. Det tror jeg er fantastisk vigtigt, for som jeg sagde i mit tidligere indlæg: de mennesker har ligesom alle mulige andre mennesker en meget klar opfattelse af, hvordan de ønsker tingene. De føler sig ikke svage og som mennesker, hr. Ole Espersen og jeg skal komme og fortælle, hvad der er en hensigtsmæssig adfærd. Jeg tror, der er nogle muligheder i den arbejdsmetode, og det er derfor, jeg vil prøve at følge den lidt op.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det lader til, at den mediepolitiske debat om TV 2 er flyttet ned i folketingsalen, og det kan vi kun hilse med tilfredshed, for vi har jo desværre ikke været med til nogen af de forhandlinger, der foregår hos kulturministeren.

Men når socialdemokratiet nu åbenbart ikke vil være med til et reklamefinansieret TV 2, vil jeg foreslå ministeren at tage kontakt med fremskridtspartiet; vi vil faktisk gerne. Vi ved godt, at der skulle være et flertal sammen med de radikale, men det er jo en kendt sag, at der er nogle radikale gruppe-medlemmer, som ikke vil gå ind for et reklamefinansieret TV 2. Det vil fremskridtspartiet meget gerne, og derfor synes vi egentlig, det var rimeligt, om vi blev hørt i det spørgsmål.

Når man af statsministeren skal høre endnu en gang, at vort materialistiske samfund bliver endnu mere materialistisk, hvis vi skal have reklamefinansieret TV, fordi det påvirker børn og unge til at øve mere vold, synes jeg, at statsministeren, der jo pludselig har fået den idé at lægge ting ud til folkeafstemning, skulle kæde spørgsmålet om et reklamefinansieret TV 2 sammen med den vejledende folkeafstemning om EF-pakken. Fremskridtspartiet synes, det er en god ting, at man hører befolkningen og vel at mærke tager ad notam, hvad den fortæller regeringen og folketinget de bør gøre.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Nej, vi skal vel ikke have en almindelig TV 2-debat her, men vi skal jo drøfte de ting,

som vi mener påvirker børn og unge, og det er i den sammenhæng, jeg siger, at vi i øjeblikket har den situation i Danmark, at de unge og børnene, dem fra 6 år op til 12 år, faktisk ikke i dag bliver mødt med nogen form for aggressiv påvirkning for at øge forbruget. Jeg tror ikke, de læser avisreklamer og reklamer i ugebladene. Men det, der sker nu – og det er i modstrid med det, kulturministeren sagde – er, at vores stærkeste medium, fjernsynet, nu skal bruge det danske sprog – det er jo klart, for derved afviger det fra udenlandsk reklame – til at øge forbrugmentaliteten, til at stille krav til børnene, til at skabe forventninger hos dem, til at gøre præcis det, som statsministeren advarede imod, nemlig at gå mere i retning af et materialistisk præget samfund. Det er jo det, der er tale om. Det er første gang, vi vil udsætte de unge for at blive bombarderet med disse opfordringer til øget forbrug og dyrt forbrug, og jeg synes, at vi gør dem en bjørnetjeneste.

I øvrigt vil jeg sige tak til kulturministeren. Jeg fik ikke så meget at vide, men jeg hørte, at det boblede rundt omkring, og det er da altid godt, det er jo også noget, statsministeren fortæller en gang imellem. Jeg tror ikke, der er så mange nye bobler imellem, men lad dem bare boble. Jeg efterlyste nogle initiativer hos regeringen. Jeg forstår, at initiativerne først og fremmest ligger hos kommunerne, og det er udmærket.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak for de indlæg, der har været i denne forespørgselsdebat, og også tak for de indlæg, der har været om reklame i TV; det har været underholdende.

Hvis jeg skal holde mig til selve forespørgslen, vil jeg sige, at der er blevet sagt mange ting, som jeg er meget enig i, men der er alligevel et par ting, som jeg gerne vil trække frem nu, hvor også spørgsmålet om sanktionssystemet har været inde i debatten.

Hr. Ole Espersen sagde, at man burde gøre en større indsats over for dem, som har begået kriminalitet, ud fra den betragtning, at vi her i hvert fald har en afgrænset og veldefineret risikogruppe, når vi tager recidivprocenten i betragtning, og det er jeg helt enig med hr. Ole Espersen i. Det helt afgø-

[Lønger]

rende for mange, der skal starte på ny, er, hvordan de sættes i gang. Det er ikke helt løgn, når man fortæller historien om straffefangen, der forlader fængslet med sin plasticpose med ordene »på gensyn«. Situationen for mange løsladte er jo, at de kommer ud til en dårlig økonomi, arbejdsløshed, boligløshed eller i hvert fald en dårlig bolig, og et familieliv, der måske er gået i stykker under afsoningen, og når de så oven i købet har været igennem en ydmygende periode, frataget alt ansvar, som hr. Bernhard Baunsgaard så glimrende beskrev, så skal det gå helt galt igen, og det gør det også meget ofte.

Derfor er vi nødt til at se på, hvordan vi forbedrer folks samlede situation i forbindelse med løsladelsen. Der kan peges på mange midler hertil – det skal jeg gøre en anden god gang – men jeg har lyst til at trække ting frem i denne forbindelse.

Det første er, at det jo er blevet bebudet for længe siden, at Dahlgaardudvalget ville barsle med et udspil inden udgangen af 1985 om bl.a. aflønningen af de indsatte og om en række andre forhold for de indsatte i fængslerne. Jeg har set konklusionerne omtalt i pressen, men jeg mener ikke, jeg har set noget fra udvalget. Derfor vil jeg spørge justitsministeren, hvordan det egentlig går med den rapport, den skal jo være udgangspunktet for den debat, der kommer senere om de forhold.

Det andet, jeg vil trække frem i relation til hr. Ole Espersens indlæg, er mulighederne for at forbedre kontakten mellem de indsatte og deres pårørende og venner dels gennem forbedrede besøgsordninger, dels gennem forbedrede muligheder for udgangstilladelse. Det er noget, der er af meget stor betydning for den løsladtes mulighed for at komme til at fungere i samfundet igen uden ny kriminalitet.

Når jeg trækker det punkt frem, er det, fordi jeg lige har set de nye tal for, hvor meget kriminalitet der begås under udgang, og jeg synes, det er nogle meget spændende tal. De viser, at der af 26.140 udgangstilladelser er konstateret ny kriminalitet i 154 tilfælde. Det er jo utrolig lidt, og derfor peger de tal måske på en mulighed for at forbedre udgangstilladelserne. Som tidligere år er det igen Vridsløselille statsfængsel, der har de færreste tilfælde af ny kriminalitet, samtidig med at Vridsløselille statsfængsel også er det

fængsel, der giver de fleste udgangstilladelser pr. indsat. Det vil jeg gerne fremhæve, fordi jeg synes, det er nogle vigtige tal at have med, og de afliver også nogle af myterne.

Der er en anden ting, jeg også vil fremhæve, og det er det, som hr. Helge Sander lagde så stor vægt på, nemlig muligheden for bevidst at bruge idrætten i det kriminalitetsforebyggende arbejde, og det har hr. Jimmy Stahr også været inde på her efter pausen. Som jeg tror alle ved, fordi De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger sidste forår havde et møde med alle partierne herinde, er det et spørgsmål om økonomi. Hvis der inden for idrætten skal kunne gives nogle muligheder for den gruppe, som i dag ikke dyrker sport, må der sættes nogle flere penge af, ellers er der ikke ressourcer til at være opbyggende, man får ikke fat på dem, som måske kan have det største udbytte af at dyrke idrætten, og der er ikke ressourcer til mere utraditionelle aktiviteter, i hvert fald ikke den slags aktiviteter, hvor der er færre bindinger og mere selvstændig udfoldelse på unge menneskers egne betingelser. Det koster penge at udbygge vore idrætsfaciliteter, så de kan være tilbud til alle og især endda – i relation til debatten i dag – et tilbud til dem, der ikke ønsker at være eller ikke er medlem af en klub.

Jeg nåede ikke i mine første indlæg at komme nærmere ind på det sociale område, og i mellemtiden har fru Ebba Strange på en glimrende måde sagt, hvad også jeg mener, så det skal jeg springe over. Jeg vil blot helt og fuldt tilslutte mig det, som fru Ebba Strange sagde i sit ordførerindlæg.

Hvad angår fru Pia Kjærsgaard, så har hun tilsyneladende læst forespørgslen forkert. Den drejer sig ikke specielt om vold. Den drejer sig også om vold, men den drejer sig om kriminalitet i bred forstand, og volden udgør heldigvis da kun nogle få procent af den samlede kriminalitet.

Det er også værd at lægge mærke til, at siden folketinget nedsatte en række straffesammer i 1982, er der sket en stigning i hærværk på 41 pct. og en stigning i antallet af røverier på 29 pct. Det er de to største stigninger, som vi overhovedet har. Men netop på de to områder blev straffesammerne faktisk nedsat. På de områder, hvor straffesammerne blev nedsat, er stigningerne altså mindre.

[Lønger]

Det er tal, som modbeviser fru Pia Kjærsgaards ideer om, at højere straffe skulle gøre nogen gavn. Det er tal, som i stedet peger på, at vi skal gøre en indsats især på de områder, som vi har nævnt i forespørgslen, og i den forbindelse er jeg meget glad for fru Inger Stilling Pedersens udtalelser om, at fængslerne ikke løser nogen problemer, ligesom jeg også synes, at hr. Bernhard Baunsgaards indlæg var meget spændende at høre på.

I virkeligheden er det vel sådan, at fru Pia Kjærsgaard først begynder at beskæftige sig med kriminaliteten, når skaden er sket, og så er det jo, at straffen kommer ind i billedet. Men af samme grund er det også helt ved siden af, når fru Pia Kjærsgaard opkaster sig til ofrenes talskvinde, for er der noget, som ofrene har brug for, så er det, at volden bekæmpes, før den opstår. Det er det, vi vil med forespørgslen: forebygge kriminaliteten, forebygge volden.

Der kan nok ikke peges på nogle helt bestemte forløb frem mod en voldsforbrydelse, men i en del tilfælde er det i hvert fald sådan, at nogle unge mennesker laver noget småkriminalitet, som ikke i sig selv er alvorlig, men småkriminaliteten kan blive grovere og grovere for til sidst at blive en forbrydelse, hvor der f.eks. bruges våben og bliver udøvet vold. Det sker f.eks., hvis unge mennesker fastholdes i den samme sociale situation, som har ført dem det første skridt ud på skråplanet. Der kan også ske det, at de pludselig overraskes under en i øvrigt ikke voldelig lovovertrædelse og i desperation begår en voldelig forbrydelse – for blot at nævne to eksempler, men der kan tænkes mange andre forløb.

Det, jeg vil sige med de eksempler, er, at volden ikke kan adskilles fra den øvrige kriminalitet. Den kan blive en konsekvens, selv om det bestemt ikke sker i alle tilfælde. Volden kan blive prikken over i'et i forholdet til kriminalitet i øvrigt. Andre former for kriminalitet: miljøforbrydelser og økonomisk kriminalitet, udføres jo typisk hjemme ved skrivebordet, og derfor udarter den slags lovovertrædelser sjældent til vold, selv om jeg mener, at miljøforbrydelser – og også våben-smugleri for den sags skyld – har en ganske væsentlig side af vold i sig. Risikoen for legemsbeskadigelser er i hvert fald overhængende, og i tilfældet våben-smugleri er le-

gemsbeskadigelse vel ligefrem det uundgåelige endemål.

Derfor er det selvfølgelig også rent vrøvl, når fru Pia Kjærsgaard taler om, at nogle partier skulle fokusere på forbrydere og forherlige lovovertrædere. Vi er interesseret i, at førstegangsforbrydelser undgås, og det kræver et forebyggende arbejde. Vi er interesseret i, at gentagelseskriminaliteten undgås, og det kræver, at vi behandler dem, der én gang har begået lovovertrædelser, på en måde, så de kommer i gang igen. Det er også et stykke socialpolitik, i bred forstand.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi lærer at betragte kriminalitet som udtryk for nogle dybereliggende ting, og at vi af den grund sætter os for at løse nogle af de dybereliggende problemer, som kriminaliteten kun er ét symptom på. Andre symptomer på disse samme dybereliggende problemer kunne være flere selvmord, større forbrug af nervemedicin og alkoholmisbrug. Og selv om der uden tvivl er stor uenighed her i salen om, hvordan den samfundsbetingedede side skal vægtes i forhold til den sanktionsbestemte side, håber jeg, at den debat, der har været her i dag, bliver videreført efter i dag. Det er der i hvert fald lagt op til med statsministerens løfter i hans første besvarelse.

Det er trods alt ikke sædvanligt at betragte kriminaliteten på den måde, som vi har gjort det i dag. Vi har ikke villet forlange, at statsministeren skulle fremlægge detaljerede planer, for det ville være menneskeligt umuligt ved en lejlighed som denne. Vi håber blot, at vi fortsat kan arbejde med og diskutere disse problemer.

Derfor er jeg glad for som en slags konklusion på debatten at kunne fremsætte et forslag om motiveret dagsorden på vegne af alle partier med undtagelse af fremskridtspartiet og den frie demokrat, og det er jo et forslag om motiveret dagsorden, som også ifølge statsministerens første indlæg vil kunne realiseres. Forslaget lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget opfordrer regeringen til inden årets udgang at udarbejde redegørelser for de socialpolitiske, kulturpolitiske, uddannelsespolitiske, bolig- og byplanpolitiske samt retspolitiske initiativer, som efter regeringens opfattelse i særlig grad vil kunne nedbringe kriminaliteten,

[Lønger]

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg er da ikke spor forbavset over, at hverken socialdemokratiet, SF, VS eller de radikale for den sags skyld kan stemme for vores dagsordensforslag; det havde jeg faktisk overhovedet ikke forventet. Det er måske så meget at sige, at jeg er forbavset, men så måske en smule forundret over, at formanden for retsudvalget, den konservative hr. Hagen Hagensen, kan have samme mening som de politiske venner på venstrefløjen om den dagsorden, som nu er blevet foreslået. Det synes jeg ærlig talt er mærkværdigt. Der har jo ellers fra borgerligt hold i den voldsdebat, der er gået i medierne, været adskillige, der har været fremme med forslag om andre straffebestemmelser, men det er det sædvanlige fra specielt den fløj i folketinget, at man gør noget udadtil og prøver at overbevise vælgerne om, at det tilsyneladende lykkes meget godt, men når det kommer til kendsgerningerne i folketingssalen, gør man det modsatte. Det er meget sørgeligt.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Fru Pia Kjærsgaard skal ikke undre sig spor. Vi har set denne drøftelse i den sammenhæng, at vi bredt skal finde ud af, om vi kan forebygge, at der begås lovovertrædelser. Det er erkendt, at volden også hører ind herunder, men allerede – jeg sagde det også før – den udformning, som fru Pia Kjærsgaard har givet den dagsorden, hun har foreslået, gør, at vi ikke kan stemme for den. Vi har gentagne gange i dette ting, både før vi var i regering og nu, fremsat forslag om ændring af retsplejeloven uden at kunne få det igennem; der har ikke været stemmer til det.

Vi ønsker nu i forbindelse med andre forhold at drøfte, om der er mulighed for, at noget sådant skal med, men rive det ud af den sammenhæng, det er i, ville være forkert.

Så er der for øvrigt en anden ting i fru Pia Kjærsgaards dagsorden, der gør, at den ikke kan få vores stemmer, idet den siger, at der skal finde en fængsling sted. Vi finder og har tidligere sagt, at det er rimeligt, at der kan finde fængsling sted, men vi overlader afgørelsen til domstolene. Det vil fru Pia Kjærsgaard ikke gøre, og allerede af den grund kan vi ikke være med.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er det sædvanlige. Man er faktisk enig i fremskridtspartiets sigte, men kommer med den sædvanlige dårlige undskyldning om udformningen. Det havde der da været tid nok til at lave om på, hr. Hagen Hagensen, men sandheden er jo, at man ikke ønsker det. Man forsøger bare at lulle sig ind i dårlige undskyldninger.

Ebba Strange (SF):

Jeg er da glad for, at vi i anden runde fik både socialministeren og kulturministeren på talerstolen, fordi jeg synes, det var med til at give debatten i dag lidt af den bredde, som VSerne har efterlyst, og som vi andre har rettet os ind efter – hvis jeg må sige det på den måde – og som vi andre også har fundet værdifuld. Derfor skal jeg heller ikke gå ind på fru Pia Kjærsgaards forsøg på at gøre det til en debat om vold eller ikke vold. Jeg synes, det har været meget værdifuldt, at debatten har haft den bredde, den har.

Jeg vil godt knytte et par bemærkninger til nogle af de ting, der er blevet sagt her i anden runde.

Jeg vil sige, at jeg kender ligesom socialministeren flere eksempler på meget spændende og også meget resultatrigt socialkulturelt miljøarbejde, eller hvad vi nu skal kalde det, hvor mere eller mindre professionelle folk, kulturarbejdere og socialarbejdere, går ind i et aktivt samarbejde med de mennesker, der bor i det givne område, og det, der er lidt spændende, er jo, at selv i de boligmiljøer, som vi har været vant til at betragte som rædselsfulde og frygtelige og ikke til at opholde sig i, kan man få nogle ting til at ske og gro, sådan at folk, der bor der, faktisk også synes, at de har nogle rimelige miljøer. Det synes jeg er vigtigt og godt, og jeg håber, at det kan fortsætte.

[Ebba Strange]

Så vil jeg sige til socialministeren, at vi kommer altså heller ikke uden om, at en meget stor del af den berigelseskriminalitet, vi har, har noget med penge at gøre. Den har noget at gøre med, at en række af de unge, som er på den laveste bistandshjælp – sultecirkuleret, som det kaldes populært – en række småbørnsfamilier og dem, jeg snakkede lidt om i første omgang, enlige-mødre-familierne, der lever på § 37, stk. 4-hjælp, faktisk føler sig fattige, direkte fattige, når de sammenligner sig selv med kammerater og andre, og at det også er kriminalitetsbefordrende. Det er kriminalitetsbefordrende at føle sig fattig, og det gør det mere fristende at berige sig på en eller anden måde: stjæle i stormagasinerne eller i forretningerne eller begå indbrud af forskellig slags.

Derfor vil jeg benytte lejligheden til at sige, at de meget lave ydelser – og jeg er tilhænger af retsbestemte ydelser, også på bistandsområdet – som nogle mennesker i dette land må leve af, er med til at fremme fattigdommen, og det er også en kriminalitetsbetingende faktor. Det synes jeg er vigtigt at få sagt til den regering, som har valgt at føre økonomisk politik ved i høj grad at lade det gå ud over de dårligt stillede.

Så vil jeg sige, at selv om jeg er stor tilhænger af det miljøarbejde, jeg lige har talt om, så har vi også oplevet i de senere par år nogle institutionsnedlæggelser – det har bl.a. andet drejet sig om politiets ungdomsklubber i København – der har fået os til at spørge os selv; ja men hvad er der kommet i stedet for? Der er i stedet for kommet nogle idrætsforeninger, som politiet har lavet. Hvordan de går, ved jeg ikke, men jeg ved, især efter at jeg har lyttet til debatten i dag, at vi meget let kan komme til at skubbe de allersvageste ud, hvis vi satser for ensidigt på, at de unge mennesker skal dyrke idræt i klubberne i deres fritid, fordi vi ved, at der er nogle, vi ikke får fat på ad den vej. Det er ikke en dårlig idé at prøve at få flere af de unge ind i idrætsklubberne, men det er en dårlig idé at nedlægge de almindelige sociale klubber til fordel for idrætsarbejdet. Der er brug for begge dele.

Jeg lyttede også med interesse til fru Joanna Rønns indlæg, fordi hun gjorde sig til talskvinde for, at der skulle ydes statsrefusion for udgifterne til bistandslovens rådgivning og vejledning. At det ikke er tilfældet,

var en af grundene til, at SF i 1975 ikke stemte for bistandsloven. Det var partiet venstre og socialdemokratiet, der gennemførte den uden denne statsrefusion. Jeg er glad for, at socialdemokraterne nu går ind for statsrefusion på dette område, så kan vi måske få et flertal for det.

Til allersidst vil jeg sige, at det er rigtigt, at det nogle gange kan være svært at klarlægge, hvorfor nogle bliver kriminelle, og hvorfor nogle ikke bliver det. Der er en masse årsager, som vi har drøftet i dag, og som er vigtige. Der er også nogle tilfældigheder, og det kan vi se alene af, at vi ved, at langt de fleste unge på et eller andet tidspunkt har begået en kriminel handling, mens kun ganske få af dem havner som kriminelle. Der er derfor et stort arbejde at gøre i det mellem-liggende tidsrum for at forhindre dem i at komme ind i det maskineri, som virker ødelæggende på dem.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det var meget interessant at høre hr. Ole Espersens indlæg om vores børn, som er helt fri for reklamer i øjeblikket. Jeg vil gerne spørge: hvor mange børn har mulighed for at se tysk TV med reklamer? Ved hr. Ole Espersen, at f.eks. i Århusområdet, hvor TV er overført via kabel, spørger børnene i forretningerne efter tyske mærkevarer? Det er ikke så enkelt, som det lyder. Men ellers er jeg helt enig i mange af de fremsatte synspunkter vedrørende det materialistiske samfund. Jeg har hørt en skolepsykolog sige, at når bare vi fik bad, boliger osv., fik vi et godt samfund, men det viste sig, at der var andre problemer, som man ikke løser bare ved at forbyde reklamer, men snarere ved, som kulturministeren sagde, at lave nogle regler for det. Og så bør man måske i skole og hjem lære noget mere om reklamer. Allerede i dag taler man om, hvorfor man laver dem, og hvad man vil opnå med dem, og prøver at lære børnene at vurdere og tænke selv.

En anden ting, jeg vil ind på, er løsladelsen af de indsatte, og jeg er enig med hr. Lenger i, at det er meget vigtigt, at man gør noget her. Taler man med indsatte, er deres største problem næsten ængstelsen for den dag, de skal lukkes ud, fordi en del af dem egentlig godt vil fri af kriminaliteten, men næsten tvinges ud i den igen, måske på

[Inger Stilling Pedersen]

grund af en stor gæld, som der står nogle parat uden for døren til at kræve betalt. En sagde til mig: der bør være en eller anden form for gældssanering. Vi bør investere noget her, for jeg tror, vi får det igen. Kan man blive enige om, at der skal ske noget, vil det være dejligt.

Så er der det med disse småkriminelle. Jeg talte i går med en politibetjent, der næsten påstod, at alle børn og unge på et eller andet tidspunkt kunne kaldes småkriminelle, men at kun en lille bitte del blev fastholdt i kriminaliteten, og det var en ganske bestemt del, som man i forvejen ved noget om. Han sagde også, at de i hans by havde gjort et stort arbejde. Politiet havde samlet langt over 100 unge, som kunne være truet, eller som var med i kriminalitet, i en slags privat klub. Måske tog man de unge med derhen, hvor de havde stjålet nogle varer, og lovede at tale med den, de havde begået kriminaliteten imod, så det blev ordnet, uden at der skete mere.

Jeg tror, det vil være meget væsentligt, hvis man på et meget, meget tidligt tidspunkt kan hjælpe de unge til at komme fri af kriminaliteten, ikke ved at straffe dem, men ved at lære dem at forstå, at det, de har gjort, er alvorligt og dumt. Jeg er også enig med fru Ebba Strange i, at bl.a. de krav, børnene stiller om modetøj, som man skal have, er der familier der ikke kan honorere, og det kan også give mange problemer. Det er altså ikke så enkelt, som fru Pia Kjærsgaard giver udtryk for.

Desværre er der nogle, der har fået en lidt uheldig start, og det kan de ikke gøre for. Man må bare takke for, at man selv har fået nogle gode muligheder, og så prøve at gøre alt, hvad man kan, for at forhindre dem i at blive kriminelle.

Så vil jeg lige sige til fru Pia Kjærsgaard, at i den dagsorden, vi har foreslået, står der netop også noget om det retspolitiske, og det betyder, at man skal se på, hvordan man bedst klarer problemerne også vedrørende den vold, der finder sted. Jeg er da enig i, at det er nødvendigt, at man i hvert fald lærer de mennesker, der begår disse overfald, at forstå, hvor alvorligt det er. Men hvorfor gjorde de det? Vi ved, at de i langt de fleste tilfælde var påvirket af spiritus, og derfor må man også sætte ind dér. Det bør man være enig om.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Ja, hvorfor gjorde de det? Jeg kan da et langt stykke ad vejen være enig i det med det forebyggende, men det, jeg vil anklage folketinget for, er dets fokuseren på forbryderne. Hvorfor har man ikke heroppefra i dag, hvor vi trods alt har haft en debat om kriminalitet, fra mange andre partiers side været inde på, hvad man gjorde, når nu ulykken var sket? Jeg tror faktisk, at det optager befolkningen mere end alle de forebyggende foranstaltninger.

Jeg vil godt gentage, at jeg tror ikke – og det ved folketinget også godt – at der kommer noget ud af de redegørelser, som nu kommer. Vi vil bare stå og plapre vores partipolitiske programmer på de forskellige områder af, og det kommer der intet konkret ud af. Jeg synes, at man bør, uanset om man så mener, at man kan få flertal for det eller ej, hr. Hagen Hagensen, tage en debat om, hvilke strafferammer vi skal have, om der ikke er en enormt stor forskel på økonomisk kriminalitet og voldskriminalitet. Det kan man jo godt sige at der allerede er i dag, men desværre har jeg en stærk fornemmelse af, at man straffer økonomisk kriminalitet meget hårdere end voldskriminalitet. Derfor synes jeg, det er meget, meget vigtigt, at vi får den debat i gang. Jeg synes, man er gået for let hen over det i dag her i folketinget.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Der er da ingen tvivl om, at alle er enige i, at vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at bekæmpe vold, og at vi skal gøre, hvad vi kan for at beskytte voldsofferet, men jeg vil da meget hellere, også på længere sigt, sørge for, at jeg ikke bliver slået ned, end have at vide, når jeg er slået ned, at han skal have den eller den straf. Selvfølgelig skal der ske noget, og det skal ske prompte, det er jeg slet ikke uenig i, men det hjælper bare ikke noget, hvis vi ikke på længere sigt finder ud af, hvorfor han gjorde det. Vi kan godt lukke øjnene og sige: det kommer ikke os ved.

Jeg synes, det har været en god debat, især hvis den bliver fulgt op af nogle initiativer, som betyder, at vi får mindre vold, men samtidig skal vi da se på den anden side af pro-

[Inger Stilling Pedersen]

blemet også, og den har vi ikke været så meget inde på i dag, nemlig at de, der begår kriminaliteten, skal forstå alvoren i det. Det har vi sagt mange gange fra kristeligt folkepartis side. Man skal forstå alvoren, men det hjælper ikke bare at smide folk i fængsel. Selvfølgelig isolerer man dem så længe, men det løser bare ikke problemet på længere sigt. Det er klart, at voldsmand og offer ikke skal kunne møde hinanden dagen efter; det er jeg også enig i kan give mange problemer, men på længere sigt skal vi finde ud af, hvordan vi hjælper de mennesker, der løslades, så de ikke kommer ind igen. Det er jo en fare, som truer. Der er så mange perspektiver, og jeg synes, at fru Pia Kjærsgaard kommer alt for let om ved det ved at sige: vi gør bare sådan og sådan! Det kan måske løse nogle problemer her og nu for nogle ganske få, men det fjerner ikke angsten for volden i samfundet.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Nej, men det vil have – og det er vel et af formålene med en straf – en vis præventiv virkning. Jeg går ikke ud fra, at man straffer bare for at straffe. Det må også være det præventive formål, man har for øje, og det er jo – det giver fru Inger Stilling Pedersen mig ret i – sådan i dag, at man kan møde sin voldsmand dagen efter. Jeg synes, det er fantastisk væsentligt, at det kommer ind i debatten, men det skøjter man hen over, idet man siger: det er der ikke flertal for. Der er desværre ikke flertal for ret mange gode ideer i dette folketing, og det kan jeg stærkt beklage.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det skal være en meget kort bemærkning.

Jeg tror, at det, vi trænger til, er oplysning, for nogle tror jo, at der ikke sker spor med voldsmanden, men der går jo en tid, og så bliver vedkommende dømt og får fængselsstraf og meget andet. Man skal måske i langt højere grad få folk til at forstå, hvad der egentlig sker. Måske er der unge, der går og tror, at der ikke sker noget, fordi de slår nogen ned, så man må forklare, at selv om straffen ikke falder omgående, så kommer den. Men jeg er enig i, at det bedste er, at

straffen falder hurtigt, så man forstår konsekvensen af sin handling.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Debatten synes nu at være ved at ebbe ud, og jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger, som formentlig kan være afsluttende på debatten; i hvert fald er det ikke min hensigt at fremkalde debat om nye områder.

Der er jo for os to dagsordensforslag at tage stilling til. Først blev der stillet et af fremskridtspartiet, og det kan jeg ikke anbefale at stemme for. Hr. Hagen Hagensen og fru Inger Stilling Pedersen har begge begrundet, hvorfor man ikke mener, det er denne dagsorden, der skal vedtages.

Jeg skal derudover blot sige, at selv om jeg helt igennem erkender, at en varetægtsfængsling har en generalpræventiv virkning, når det drejer sig om grove voldsforbrydelser, mener jeg, det vil være forkert i forbindelse med denne debat ensidigt at lægge vægt på dette, fordi det, det drejer sig om, jo ikke alene er, hvordan man skal straffe, og hvorfor man skal straffe.

Det drejer sig vel i og for sig om tre stadier. For det første: hvad kan man gøre for at hindre, at kriminaliteten opstår? Hvad kan man gøre på det bredest mulige grundlag, for vi erkender vel alle, at det ikke er en enkelt begivenhed, der i almindelighed fører til kriminalitet. Det er mange ting.

Det næste stadium er: hvis kriminaliteten så sker, hvordan skal man så forholde sig til de pågældende? Hvordan skal straffeloven og retsplejeloven indrettes, sådan at man opfylder, hvad man skal gøre generalpræventivt og specialpræventivt i disse tilfælde for at få den rette reaktion fra samfundets side over for kriminaliteten?

Endelig for det tredje – og det var jo det, ordføreren for forslagsstillerne beskæftigede sig med i sidste omgang, men som også hr. Ole Espersen og hr. Hagen Hagensen var inde på: hvad kan man gøre dels i fængslerne, dels med hensyn til forbindelsen til de pårørende og lignende? Hvad kan man gøre ved det, man måske med et dårligt ord kalder udslusningen fra fængslerne, for det er også uhyre vigtigt? Jeg kan i den forbindelse sige ...

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

[Fjerde næstformand]

Må vi bede om ro i salen!

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

... vedrørende fængslerne og fængselsforholdene, at den betænkning, der blev efterlyst fra hr. Lengers side, så vidt jeg har fået oplyst, vil fremkomme i slutningen af denne måned, og så bliver der mulighed for at drøfte den.

Må jeg videre sige, at jeg mener da, at alle disse tre stadier er vigtige, og hvis man vil have indsat samfundets forskellige myndigheder og give disse myndigheder en opbakning, hvad enten det er skoler, kommuner eller andet, er det vigtigt, at man ser disse tre stadier i sammenhæng. Sådan forstår jeg da også det dagsordensforslag, som hr. Lenger har fremsat, at nu skal der på det første område ...

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Det er kedeligt, at det er nødvendigt at bede om ro mere end én gang. Der skal være mere ro.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Vi skal vedrørende dette at hindre kriminaliteten i at opstå foretage noget på det meget brede grundlag, som alle ordførere er gået ind for. Det er det, der skal tilrettelægges nu. Arbejdet vil gå i gang, som statsministeren nævnte det, således at mine kolleger, der har med de forskellige områder at gøre, og jeg i fællesskab tilrettelægger en handlingsplan med henblik på den redegørelse, der skal komme inden årets udgang.

Jeg siger tak til de ordførere, som har sagt, at de mener, det ville være rigtigt med en bred konference; denne brede konference vil blive søgt afholdt i sensommeren, i august eller september måned, således at vi har haft den, inden vi får redegørelsen og redegørelsesdebatten her i tinget. På det grundlag opfordrer jeg til at stemme for den af hr. Lenger foreslåede dagsorden, således at vi bevæger os fra det, der blev sagt om ordene, der anvendes, og som jo anvendes på et meget bredt grundlag her i tinget, kan man sige, over til det, der skal være handlingen og handlingsforløbet.

Ordføreren for forslagsstillerne har takket for den tilslutning, der er givet til det stadium, der drejer sig om at bekæmpe kriminali-

teten, inden den opstår. Det vil jeg også gerne gøre, og så vil jeg sige, at jeg håber, at den tilslutning, der har vist sig her i salen til dette stadium, dette tidspunkt, hvor man skal bekæmpe kriminaliteten, inden den opstår, kan videreføres på de andre og lige så nødvendige områder, nemlig hvordan man skal finde frem til metoderne med hensyn til, hvad der skal være i straffeloven og i retsplejeloven for at bekæmpe kriminaliteten i øvrigt, og med hensyn til, hvad der skal ske i fængslerne og ved løsladelsen fra fængslerne; der er jo, hvad angår det sidste, i allerhøjeste grad et ønske om, at de, der har bevæget sig i det kriminelle miljø, ikke vender tilbage til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Lenger (VS), Ole Espersen (S), Hagen Hagensen (KF), Helge Sander (V), Ebba Strange (SF), Bernhard Baunsgaard (RV), Birgith Mogensen (CD) og Inger Stilling Pedersen (KrF) (se foran)

vedtoges med 123 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, VS og KrF) mod 3 (FP).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 17:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om udviklingen i Afghanistan og om hidtidige og kommende danske bidrag til mindske af de menneskelige lidelser som følge af krigen, og på hvilken måde vil regeringen arbejde for en varig og retfærdig politisk løsning på Afghanistan-krisen?«

Af Lasse Budtz (S), Eva Møller (KF), Bjørn Elmquist (V), Riishøj (SF), Stinus (RV), Nør Christensen (CD), Albrechtsen